

ks. Andrzej Hanich

RADIO DIECEZJI OPOLSKIEJ

**NA TLE MEDIÓW KATOLICKICH W POLSCE
W LATACH 1989-2002**

Opole 2002

ks. Andrzej Hanich

**OPOLSKIE RADIO DIECEZJALNE
NA TLE MEDIÓW KATOLICKICH W POLSCE
W LATACH 1994-2002**

Opole 2002

WSTĘP

Rozpoczęty w 2002 r. Pierwszy Synod Diecezjalny w Opolu stanowi okazję do publicznej debaty na temat współczesnej roli mediów, w tym zwłaszcza – mediów katolickich w opolskiej rzeczywistości diecezjalnej.

Żyjemy w epoce gwałtownego rozwoju mass-mediów i stałego wzrostu ich społecznego oddziaływania. Kościół świadomy znaczenia i roli środków masowego przekazu w dzisiejszym świecie rozwijał stopniowo swoje nauczanie w zakresie ich stosowania i korzystania z nich. I tak Sobór Watykański II w *Dekrecie o środkach społecznego przekazu (Inter mirifica - 1963 r.)* naucza: *Ponieważ Kościół katolicki ustanowiony został przez Chrystusa Pana, aby wszystkim ludziom nieść zbawienie i wobec tego przynaglany jest koniecznością przepowiadania Ewangelii, przeto uważa za swój obowiązek głosić orędzie zbawienia również przy pomocy środków społecznego przekazu oraz uczyć ludzi właściwego korzystania z nich* – (nr 3).

Pod wpływem Soboru działa też Papieska Komisja ds. Środków Społecznego przekazu, która wydała dwie instrukcje duszpasterskie: *Communio et progressio* (1971) i *Aetatis novae* (1992), w których Kościół jeszcze bardziej dobitnie opowiedział się za koniecznością wykorzystania środków społecznego przekazu dla celów ewangelizacyjnych. Mówią również o tym wydawane corocznie od 1967 r. papieskie orędzia na *Światowe Dni Komunikacji Społecznej*.

Kościół zatem nie lęka się środków społecznego przekazu. Przeciwnie, potrzebuje ich i coraz bardziej je włącza do swojej zbawczej misji, czyli do ewangelizacji. Czym zaś jest ewangelizacja? Jest głoszeniem ludzkości Dobrej Nowiny o Chrystusie, który przez Swoją śmierć i zmartwychwstanie odkupił każdego człowieka.

Kościelne środki przekazu powinny ewangelizować mówiąc zarówno wprost o Bogu, jak i mówiąc nie wprost - podając rzetelną informację zgodnie z prawdą, a także kulturowo ubogacając ducha, troszcząc się o formację moralną swoich słuchaczy, udoskonalać ludzkie sumienie. Przyczyniają się w ten sposób do wspólnego dobra i do rozwoju całego społeczeństwa.

Do bardzo rozpowszechnionych środków przekazu należy radio, w którego posiadanie przed ośmiu laty wszedł również diecezjalny Kościół Opolski, jakkolwiek prace przygotowawcze do utworzenia radia diecezjalnego rozpoczęły się dziesięć lat temu. Przez ten czas opolskie radio diecezjalne przebyło długą i niełatwą drogę. Poświęcone jest temu niniejsze opracowanie. Pierwszy jego rozdział przedstawia kontekst historyczny zagadnienia – powstanie i rozwój radiofonii i telewizji katolickiej w Polsce po 1989 r. Na tym tle rozdział drugi sytuje proces powstania i rozwoju opolskiej rozgłośni diecezjalnej uwytatniając zwłaszcza jej podstawy prawne, cele, środki działania i strukturę organizacyjną. Wreszcie trzeci rozdział prezentuje analizę programu radia w kolejnych fazach rozwoju rozgłośni – w aspekcie promowania przezeń wartości chrześcijańskich i daje próbę oceny efektów medialnych radia.

I. Powstanie radiofonii i telewizji katolickiej w Polsce po 1989 r.

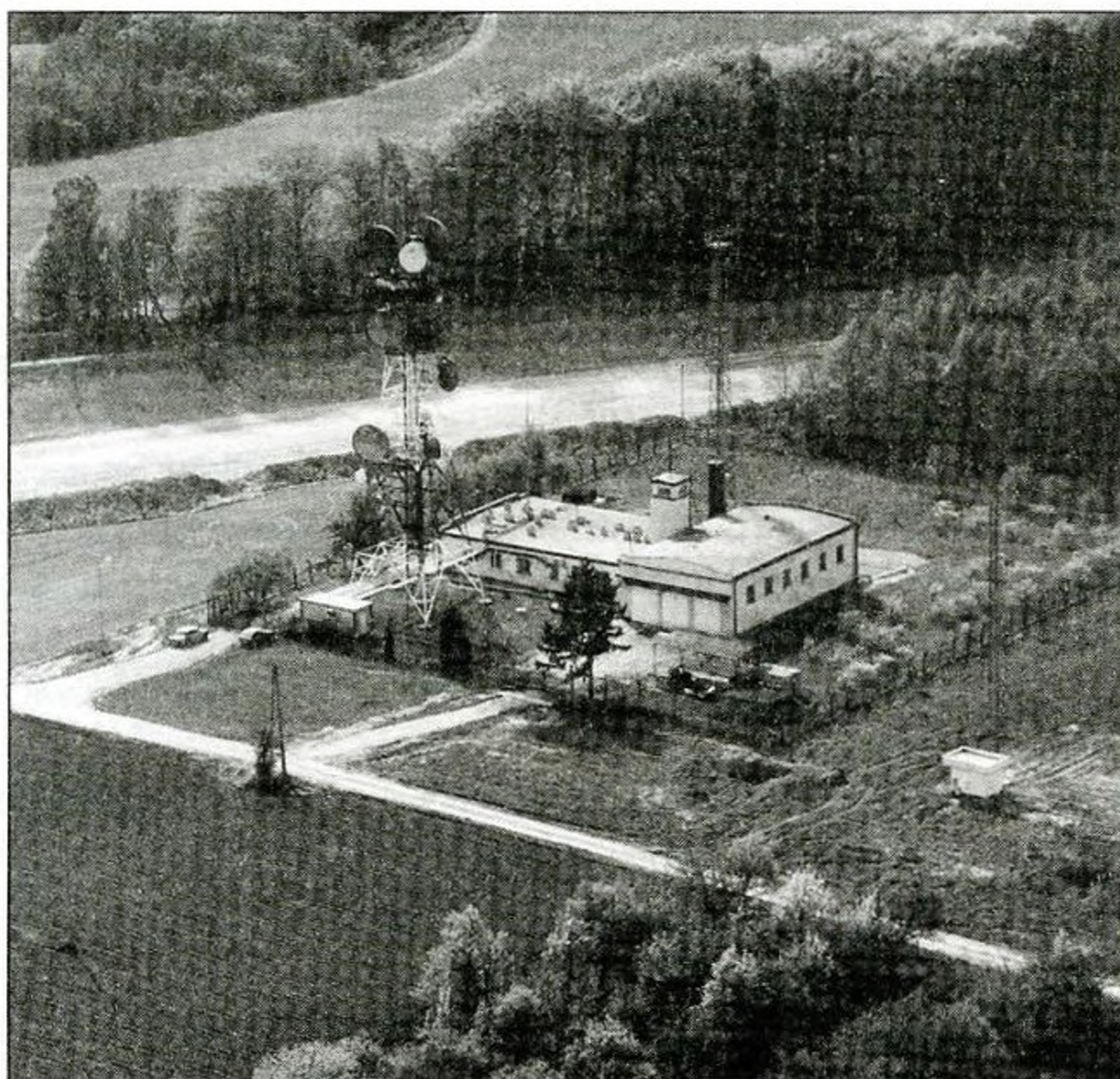
Zmiany ustrojowe w Polsce, jakie dokonały się w wyniku wyborów parlamentarnych w dniu 4 czerwca 1989 r., przyniosły również koniec monopolu PRL-u w dziedzinie mediów, w wyniku czego mogły powstać m.in. radiofonia i telewizja katolicka w naszym kraju.¹

1.1. Pluralizm mediów jako przejaw transformacji ustrojowej w Polsce po 1989 r.

W Polsce rokiem decydującym o przemianie w mass-mediach był rok 1989. Obrady Okrągłego Stołu, a dokładniej - uzgodnienia w podzespołe do spraw środków masowego przekazu stworzyły podwaliny pod zapoczątkowany proces transformacji. Toteż w maju 1989 roku sejm uchwalił cztery ważne ustawy związane z mediami:

o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w PRL - z dnia 17 maja 1989 r.²,

¹ Wybór literatury przedmiotu: Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002. Oprac. i red. M. Lis, Częstochowa 2002; Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych. Wybór tekstów i opracowanie K. Klauza, Warszawa 1992; G. Dobroczyński, Kultura i Media – 3, Warszawa 1997; Dziennikarski etos. Praca zbior., red. Z. Kobylińska, R. D. Grabowski, Olsztyn 1996; Dziennikarstwo i świat mediów. Praca zbior., red. Z. Bauer, E. Chudziński, Kraków 1996; F. Grodzicka, Sieci legalnych stacji UKF FM emitujących programy Polskiego Radia i katolickie, Przegląd Techniki – Radio i Telewizja w Publikacjach Zagranicznych, 22/1993/3(85), s.1-3; A. Hanich, Poświęcenie nowej siedziby Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny”, WUDO 52/1997/12, s.504-507; R. Juranek, Monografia Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” w Opolu. UO Opole 1997, praca magisterska, mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO; A. Jannusch, Between Co-existence, Cooperation and Competition. Catholic radios in Poland, „Information Bulletin” 1996, nr 3; S. Jędrzejewski, Radio w Polsce w 5 lat po zniesieniu monopolu państwa, W: Transformacja radia w Polsce i na świecie (1990-1995). Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Zakład Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w dniach 23 - 25 listopada 1995 r. Praca zbiorowa, red. J. Kantyka i M. Jachimowski, Katowice 1996, s. 66 – 81; Kościół a kultura masowa. Praca zbior., red. F. Adamski, Kraków 1982; Kościół a środki społecznego przekazu. Praca zbior., red. J. Chrapek, Warszawa 1990; Kościół o środkach komunikowania myśli. Praca zbior., red. J. Górąla i K. Klauza, Częstochowa 1997; Kultura i media – 3, Praca zbior., red. G. Dobroczyński, Warszawa 1997; A. Lepa, Laikat wobec mass mediów w wypowiedziach Jana Pawła II, W: Dylematy transformacji prasy polskiej. Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa. Praca zbior. red. A. Słomkowskiej, Warszawa 1994, s. 24 – 26; Lepa A., Mass media i tożsamość Polaków, Częstochowa 1996, M. Łoskot, Różnorodność programowa a status ekonomiczny rozgłośni katolickich w Polsce, W: Transformacja ..., s. 217 – 220; J. Młot, Historia i charakterystyka radiofonii katolickiej w Polsce po 1989 r. UO Opole 1998, praca magisterska, mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO ; S. Piątek, Komentarz do ustawy o radiofonii i telewizji., Warszawa 1993; G. Rydlewski, Środki społecznego przekazu w nauczaniu Kościoła katolickiego, W: Transformacja prasy polskiej (1989-1992). Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa. Praca zbior., red. A. Słomkowska, Warszawa 1992, s. 17 – 26; A. Słomkowska, Zmiany w mediach w roku poprzedzającym zniesienie cenzury , W: Transformacja mediów (1989-1995). Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa. Praca zbior., red. A. Słomkowska, Warszawa 1996, s. 25-32; S. Sowa, Rozgłośnia diecezjalna środkiem nowej ewangelizacji, Forum Duszpasterskie 6/1996/24, s. 39-47; A. Hanich, S. Sowa, R. Juranek, Radio diecezji opolskiej „Góra św. Anny” (1994-1998). Tło – początki – perspektywy, Opole 1998; W. Stokłosa, Strategia Kościoła w Polsce w dziedzinie mass-mediów, mps, Archiwum Stowarzyszenia Rozgłośni Katolickich „VOX” w Warszawie; W świecie mediów. Praca zbior., red. M. Balowski, Opole 1999; P. Wieczorek, „PLUS” dla Gdańska”, „Gość Niedzielny” 1995, nr 5, s.27; M. Wrzeszcz, Radiofonia katolicka w Polsce. Biuletyn Informacyjny Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nr 3/XII/1996, s. 5; Z. Zalewski, Radio Diecezji Opolskiej, „Opolski Gość Niedzielny” Nr 48 z 30.11.1997 r.; D. Rajwa, Kryzys Radia PLUS i jego wpływ na funkcjonowanie rozgłośni diecezjalnych na przykładzie Radia PLUS Opole. UO Opole 2002, praca magisterska, mps w Bibliotece Uniwersyteckiej UO; S. Sowa, Promocja wartości chrześcijańskich w radiu diecezji opolskiej – Diecezjalnym Radiu „Góra św. Anny” (1994 – 1998) i Radiu PLUS Opole (1998-2002). WSZiA Opole 2002, praca licencjacka, mps w Bibliotece WSZiA, K. Pokorna -Ignatowicz, Kościół w świecie mediów. Historia – dokumenty – dylematy, Kraków 2002.

Własny maszt radiowy opolskiej rozgłośni kościelnej (w prawym dolnym rogu) obok masztów radiowo-telewizyjnych państwowej stacji przekąnikowej w Wysokiej k. Góry św. Anny

o gwarancjach wolności sumienia i wyznania - z dnia 17 maja 1989 r.³.,
o zmianie ustawy o kontroli publikacji i widowisk - z dnia 29 maja 1989 r.⁴.,
o zmianie ustawy Prawo Prasowe - z dnia 30 maja 1989 r.⁵.

Akty te umożliwiły Kościołowi katolickiemu zakładanie własnych, niezależnych rozgłośni radiowych i znacznie zliberalizowały funkcjonowanie cenzury w stosunku do istniejących mediów, która ostatecznie została zniesiona ustawą sejmową z dnia 11 kwietnia 1990 roku⁶, gwarantując odtąd pełną wolność słowa, choć i tak była to już formalność względem wcześniejszych ustaleń Okrągłego Stołu.

Powstały więc warunki do nieskrępowanego rozwoju wolnych środków masowego przekazu. Zniesiono wówczas system koncesyjny, stosowany wobec wydawców prasowych i książkowych, administracyjne przydziały papieru. Zaowocowało to szybkim wzrostem ilości (i jakości...) dostępnych na rynku gazet i czasopism, wśród których były także gazety parafialne. Wydawanie własnych gazet czy biuletynów, stało się w Kościele w Polsce zjawiskiem najczęstszym i szybko narastającym.

W samej tylko diecezji opolskiej (nie licząc powstałej dziesięć lat temu opolskiej wkładki do dość chętnie czytanego katowickiego tygodnika „Gość Niedzielny”, a także popularnych na tym terenie: krakowskiego „Tygodnika Powszechnego”, częstochowskiej „Niedzieli” i poznańskiego „Przewodnika Katolickiego”), można obecnie doliczyć się około 100 tytułów lokalnych gazetek parafialnych. Ciekawostką w tym względzie może być fakt, iż pierwszymi parafiami wydającymi własne gazetki parafialne już w 1989 r. były: parafia w Dziewkowicach, parafia w Prudniku i parafia Wniebowzięcia NMP w Raciborzu.

Szybki rozwój prasy parafialnej zasługuje więc na szczególną uwagę wśród publicystycznej powodzi, która rozlewa się po kraju. Nie dlatego, że prasa kościelna jest doskonała. Przeciwnie - dużo w niej nieomówionych i warsztatowych nieporadności, słowem wszystkich skaz, które mają prawo towarzyszyć debiutowi. Prasa parafialna, choć ukazuje się już od kilku lat, przeciera dopiero szlaki, żeby naprawdę zaistnieć na prasowej mapie i w świadomości odbiorców. Tworzy ona przy tym nowe jakości: jest autentycznie lokalna, dba o wartości chrześcijańskie, o przekaz nauki Kościoła katolickiego. Wydawanie prasy parafialnej spotyka się jednak z różnymi trudnościami, do których zaliczyć trzeba przede wszystkim sprawę poziomu czy też zachowanie systematyczności.

Na Śląsku Opolskim tematyka kościelna po 1989 r. dość szybko zyskała pełnię praw obywatelskich na łamach „Trybuny Opolskiej” (obecnie „Nowa Trybuna Opolska”), dziennika o największym nakładzie i zasięgu regionalnym, przed 1989 r. – organu PZPR. Dziennik ten, po likwidacji Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa – Książka – Ruch” w początkach 1990 r., przeszedł zasadniczą metamorfozę, będącą wynikiem m.in. ugody w tym względzie ze strony wszystkich sił społecznych w regionie. Odkurialnie prezentowaliśmy wówczas następujący pogląd: „musi dojść do uspołecznienia gazety. Tak pod względem formalnym, jak i merytorycznym. Oznacza to, że na jej redagowanie musi mieć wpływ pełna gama sił społecznych regionu. Poza tym gazeta musi się stać własnością wszystkich, jako że jest jedynym dziennikiem Opolszczyzny. Wszystkich, to konkretnie – nowo wybranego samorządu terytorialnego. Do czasów wyborów powinno się utworzyć – na pewien czas – radę redakcyjną, w skład której wejdą przedstawiciele wszystkich sił społecznych. Zajmie się ona szczegółami. A tak w ogóle, na redagowanie gazety muszą mieć wpływ nowi ludzie, aby

² Ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. nr 29, poz.154.

³ Ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, Dz. U. nr 29, poz. 155.

⁴ Ustawa z dnia 29 maja o zmianie ustawy o kontroli publikacji i widowisk, Dz. U. nr 34, poz.186.

⁵ Ustawa z dnia 30 maja 1989 roku o zmianie ustawy Prawo Prasowe, Dz. U. nr 187.

⁶ Ustawa z dnia 11 kwietnia 1990 roku o uchyleniu ustawy o kontroli publikacji i widowisk, zniesienia organów tej kontroli oraz o zmianie ustawy Prawo Prasowe, Dz. U. nr 29, poz.173.

ją po prostu uwiarygodnić”⁷. Obecnie gazeta ta, która w wyniku prywatyzacji stała się własnością norweskiego koncernu prasowego Orkla Press, jest gazetą regionalną w pełnym tego słowa znaczeniu, gdyż udaje jej się z powodzeniem prezentować na swoich łamach całe spektrum spraw, jakimi żyje Opolszczyzna.

Do tego doszedł niebawem lokalny opolski dodatek do ogólnopolskiego dziennika „Gazeta Wyborcza” oraz cały szereg tytułów nowo powstałych w latach dziewięćdziesiątych gazet lokalnych – gminnych, miejskich i powiatowych, które już bez żadnych ograniczeń prezentowały na swoich łamach również lokalną tematykę kościelną. A wszystko głównie po to, aby pozyskać jak najwięcej czytelników.

Rynek mediów elektronicznych jeszcze przez kilka lat po 1989 r. pozostawał formalnym monopolem państwa. Ustawodawstwo odziedziczone po PRL gwarantowało prawo nadawania audycji radiowych i telewizyjnych wyłącznie instytucjom państwowym. Prace nad ustawą, określającą zasady „nowego ładu w eterze”, jak to szumnie określono, podjęto jeszcze w 1989 r. i trwały one blisko trzy lata. Ustawę o radiofonii i telewizji uchwalono pod koniec 1992 r., zaś weszła ona w życie dnia 1 marca 1993 roku, przekształcając istniejące państwowe Polskie Radio w radiofonię publiczną uformowaną w ogólnokrajową jednostkę organizacyjną i 17 regionalnych spółek akcyjnych skarbu państwa, prowadzących własną politykę programową. Finansowanie tych spółek odbywa się z abonamentu i reklamy.

Ustawa o radiofonii i telewizji dawała również podstawę do koncesjonowanego zakładania prywatnych komercyjnych rozgłośni radiowych, które zaczęły wyrastać jak grzyby po deszczu od początku lat dziewięćdziesiątych, nie czekając na odpowiednie prawne regulacje. De facto ustawa ta zastała więc już wiele rozgłośni radiowych, nadających swój program nielegalnie, które zalegalizował dopiero pierwszy proces koncesyjny przeprowadzony przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji.

W Opolu początek pluralistycznego systemu radiofonicznego nastąpił dnia 10 lutego 1993 r., kiedy to ruszyła pierwsza na opolskim rynku mediów radiowa stacja komercyjna Radio O’le, której właścicielem była firma „Remak”. W 1994 r. ruszyła kolejna komercyjna radiostacja Pro Kolor - związana z telewizją kablową - Kolor Sat. Rok później wystartowało Radio Fama i pierwsza radiostacja kościelna Diecezjalne Radio „Góra św. Anny”. Obecnie na Opolszczyźnie posiadają nadajniki i nadają program następujące stacje radiowe – lokalne i ogólnopolskie, społeczne, komercyjne i publiczne: Radio PLUS Opole (dawniej Diecezjalne Radio „Góra św. Anny”) i Radio MARYJA, o których będzie jeszcze mowa osobno, Radio O’le (należące do koncernu medialnego Agora) – 92,8 UKF, Radio Eska (dawna Fama) – 90,8 UKF, Radio Flash – 106,2 UKF, Radio Klakson (należące do koncernu medialnego Agora) – 106,6 UKF, Radio RMF – 95,3 UKF, Radio Zet – 92,2 UKF Opole; i 98,6 UKF Nysa, Polskie Radio: Program I – 94,5 UKF, Program II – 88,3 UKF, Program III – 90,3 UKF, Polskie Radio OPOLE – 96,3 UKF Kluczbork; 101,2 UKF Opole; 103,2 UKF Chrzelice, Radio Park – 93,9 UKF w Kędzierzynie-Koźlu oraz Radio Vanessa – 100,3 UKF w Raciborzu.

Program telewizyjny, odbierany na Opolszczyźnie, emitują drogą naziemną następujące krajowe stacje telewizyjne: TVP I Program – 40 kanał, TVP II Program – 23 kanał, TVP III Program – Opolski Program Regionalny – 10 kanał, TVP IV – Telewizja Dolnośląska – 30 kanał, TV Polsat – 57 kanał, TVN: Opole – 33 kanał; Kędzierzyn-Koźle – 29 kanał, TV PULS – 47 kanał oraz Miejska Telewizja Opole, nadająca program drogą kablową.

Doszedł do tego internet. Kościół w Polsce posiada obecnie wiele stron internetowych, zarówno parafialnych, jak i diecezjalnych. Swoje strony internetowe mają katolickie gazety i rozgłoszenia, zgromadzenia zakonne i sanktuaria. Dużą popularnością cieszą się ogólnopolskie

⁷ „Trybuna Opolska” nr 71 (11 936) z dnia 24-25 marca 1990, s.2.

katolickie witryny internetowe „Opoka”, „Mateusz” czy witryna Katolickiej Agencji Informacyjnej. Jest to medialna forma obecności Kościoła zarówno w postaci prostej informacji, jak i edukacji, dyskusji itp.

1.2. Powstanie i rozwój radiofonii katolickiej w latach 1991 - 2001

Początki radiofonii kościelnej w Polsce sięgają okresu międzywojennego – przełomu lat 1938 i 1939 - kiedy to w Paprotni, oddalonej o niecałe 50 kilometrów od Warszawy, zaczęło nadawać swój program Radio Niepokalanów. Jego twórcą był franciszkanin, ojciec Maksymilian Kolbe. Późniejszy męczennik i święty, wybrał się także na olimpiadę w Berlinie, aby zobaczyć po raz pierwszy obraz telewizyjny. Gdyby nie wybuch wojny, pierwsza katolicka telewizja w Polsce powstałaby, być może, ponad sześćdziesiąt lat temu.

W czasach PRL nie było mowy o katolickim radiu bądź telewizji. Kościołowi wolno było wydawać kilka tytułów gazet. Ich liczba, nakład, a także zawartość zależały od tego, czy represyjność aparatu władzy właśnie nasilała się, czy też wręcz odwrotnie.

Dopiero w efekcie strajku w stoczni w Gdańsku w sierpniu 1980 r., robotnicy wywalczyli możliwość transmitowania przez ogólnopolskie radio państwowe niedzielnej Mszy świętej z kościoła św. Krzyża w Warszawie oraz Mszy św. „dla tych, co na morzu”, transmitowanej z Gdańska. Z czasem dochodziły okazjonalne transmisje uroczystości religijnych, a także relacje z wizyt Papieża w Polsce.

Na podstawie rozmów prowadzonych pomiędzy Kościołem i Państwem w 1989 r., które zaowocowały umową z czerwca tegoż roku między Sekretariatem Episkopatu Polski a ówczesnym Radiokomitetem, Kościół uzyskał w czasie programowym publicznego radia i telewizji kilka tzw. okienek czasowych w tygodniu, wypełnianych programem tworzonym w ramach specjalnie powstałych Redakcji Programów Katolickich w Polskim Radiu i Telewizji w Warszawie. Po kilku latach te dwa naczelne media publiczne w naszym kraju zmieniły się tak dalece in plus pod względem prezentowania na antenie licznych i niezłych programów katolickich, że obecnie trudno byłoby mieć w stosunku do nich jeszcze jakieś większe oczekiwania w tym względzie. Najlepszym przykładem na to może być znakomicie przygotowana przez Polskie Radio i Telewizję Polską obsługa medialna i radiowo-telewizyjna prezentacja ostatniej (16-19 sierpnia 2002 r.) pielgrzymki papieskiej w naszym kraju.

Po przełomie politycznym w czerwcu 1989 r. Sekretariat Episkopatu Polski podjął dalsze rozmowy z Ministerstwem Łączności na temat możliwości utworzenia przez Kościół w Polsce własnych stacji radiowych i telewizyjnych. Stało się to możliwe w oparciu o nowo powstałe prawodawstwo państwowe dotyczące mediów, w tym również mediów kościelnych.

Tak więc realne początki radiofonii kościelnej katolickiej w Polsce przypadły na lata 1991-1993. W tym okresie Minister Łączności na podstawie ustawy o stosunku państwa do Kościoła katolickiego z 17 maja 1989 r. oraz Porozumienia zawartego z Sekretarzem Episkopatu Polski w dniu 15 października 1990 r. wydał zezwolenia na uruchomienie 59 radiostacji kościelnych nadających na 62 częstotliwościach w górnym i dolnym zakresie UKF. Przyjmowano wówczas zasadę, że diecezje otrzymywały nie więcej niż jedną częstotliwość (tylko w dolnym lub tylko górnym zakresie UKF) i że zasięgi stacji kościelnych nie mogą się pokrywać. Stacje kościelne, które uzyskały w tym trybie zezwolenia na działalność były sukcesywnie uruchamiane i w momencie wejścia w życie ustawy o radiofonii i telewizji z dnia 29 grudnia 1992 r. działały 24 radiostacje diecezjalne, 3 radiostacje parafialne, 1 stacja należała do fundacji kościelnej, a na używanie 31 stacji otrzymało zezwolenia Radio MARYJA oo. redemptorystów.

Powołanie w 1993 r. Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz podpisanie dnia 28 lipca 1993 r. konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (ratyfikowanego w 1998 r.), zgodnie z którym „Kościół katolicki ma prawo do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu” (art.20)⁸, rozpoczęło nowy etap w zakresie możliwości uzyskiwania zezwoleń na zakładanie radiostacji.

Na system koncesji przeszły w tym czasie wszystkie stacje kościelne dotychczas działające na podstawie zezwoleń Ministra Łączności. Zniesiono wszelkie dotąd obowiązujące ograniczenia ilościowe i terytorialne w zakresie ubiegania się o częstotliwości przez podmioty kościelne. Po rozmowach z przedstawicielami Konferencji Episkopatu Polski Krajowa Rada uznała za zasadny argument, iż stacje diecezjalne będą – w miarę możliwości technicznych i częstotliwościowych – zmierzać do objęcia programem terenu całej diecezji. Dokonano konwersji dotychczasowych zezwoleń Ministra Łączności na ważne przez lat siedem koncesje.

Na początku roku 2001 nadawcy kościelni (bez Radia MARYJA) dysponowali 41 koncesjami na łączną ilość 68 stacji (w tym 3 radiostacje zakonne i 2 parafialne) – tab. 1.

Tab. 1

Wykaz stacji nadawczych (czyli nadajników) diecezjalnych, parafialnych i zakonnych w Polsce w czerwcu 2001 roku (bez Radia MARYJA)*

Lp.	Koncesjonariusz (właściciel)	Lokalizacja	Częstotliwość UKF [MHz]	ERP (moc) [kW]
1	Archidiecezja białostocka	Białystok Mońki	103,3 90,9	1 0,2
2	Archidiecezja częstochowska	Częstochowa	94,7	5
3	Archidiecezja gdańska	Gdańsk-Chwaszczyno	101,7	120
4	Archidiecezja katowicka	Łaziska Górne	107,6	5
5	Archidiecezja krakowska	Kraków-Chorągiewa Rabka-Luboń Wielki Zakopane-Gubałówka	106,1 102,7 107,9	10 5 0,1
6	Archidiecezja lubelska	Lublin-Boży Dar	87,9	10
7	Archidiecezja łódzka	Łódź	100,4	2
8	Archidiecezja poznańska	Poznań-Piątkowo	89,8	1
9	Archidiecezja szczecińsko-kamieńska	Szczecin Lipiany Gryfice	88,9 104,3 90,7	15 1 2
10	Archidiecezja warszawska	Warszawa	96,5	10
11	Archidiecezja wrocławska	Wrocław	92	10
12	Diecezja bielsko-żywiecka	Bielsko-Biała	92,7	0,1
13	Diecezja elbląska	Elbląg	102,3	1
14	Diecezja ełcka	Suwałki-Krzemianucha Ełk	105,5 102,6	20 1
15	Diecezja gliwicka	Bytom Zabrze	89,3 96,1	0,1 1
16	Diecezja gnieźnieńska	Bydgoszcz Inowrocław Gniezno	101,2 91,6 89,5	0,1 0,1 10
17	Diecezja kaliska	Kalisz-Chełmce	103,1	1
18	Diecezja kielecka	Kielce	107,9	1
19	Diecezja koszalińsko-kołobrzeska	Koszalin-Chełmska Góra	102,6	1
20	Diecezja legnicka	Łysa Góra Polkowice Wałbrzych-Góra Chełmiec Lubań-Stóg Izerski	94,9 102,6 93,1 93,2	1 20 0,2 10
21	Diecezja łomżyńska	Łomża	103,6	10
22	Diecezja łowicka	Łowicz Kutno Rawa Mazowiecka Mszczonów	103,5 93,8 94,7 98,1	5 0,1 0,2 0,1
23	Diecezja opolska	Dobrodzień Kluczbork	97,5 93,2	0,1 0,1

⁸ „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” (WUDO) 48(1993)10-11, s. 313.

		Nysa	96,7	0,05
		Olesno	94,9	0,1
		Opole Brzezie	105,7	1
		Wysoka k. Góry św. Anny	107,9	1
		Racibórz	87,8	0,1
24	Diecezja pelplińska	Chojnice	97,1	0,1
		Pelplin	91,4	1
25	Diecezja plocka	Płock	104,3	1
		Ciechanów	103,9	0,25
26	Diecezja przemyska	Jarosław	98,2	1
		Czarnorzeki	104,5	1
27	Diecezja radomska	Radom	90,7	5
28	Diecezja rzeszowska	Maława	103,8	10
29	Diecezja siedlecka	Siedlce-Łosice	101,7	120
30	Diecezja tarnowska	Krynica-Góra Parkowa	88,3	1
		Tarnów-Lichwin	103,6	30
		Nowy Sącz-Wysokie	101,2	1
31	Diecezja warszawsko-praska	Warszawa	106,2	0,2
32	Diecezja zamojsko-lubaczowska	Zamość	90,1	10
33	Diecezja zielonogórsko-gorzowska	Głogów	107,3	1
		Gorzów Wlkp.	100,7	10
		Słubice	90,6	0,1
		Zielona Góra	91,7	1
34	Prowincja Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych - oo. franciszkanie	Łódź	98,6	0,1
		Skierniewice-Bartniki	102,7	1
35	Kuria Generalna Zakonu Św. Pawła Pierwszego Pustelnika	Częstochowa-Wręczyca	100,6	60
36	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela	Zbrosza Duża	95,1	0,1
37	Parafia Św. Józefa	Pasłęk	92,4	0,1

* Źródło: Akta KRRiTV w Warszawie.

Ponadto stale uzupełniana była i jest kolejnymi decyzjami KRRiTV ogólnopolska sieć Radia MARYJA. Coraz lepiej pokrywa ona swoim zasięgiem obszar całego kraju.

W rankingach słuchalności Radio MARYJA sięgało w pewnym okresie czasu nawet 14 proc. Jego poparcie poważnie wpływa na wyborcze rezultaty. Zarazem jest to najbardziej kontrowersyjna rozgłośnia radiowa w Polsce. Radio ma profil społeczno-religijny. Audycje religijne, muzyka i publicystyka zajmują ponad 70 proc. programu. Stacja nie nadaje reklam. Jak twierdzą jej przedstawiciele, utrzymuje się ze składek słuchaczy. Przez ostatnich kilka lat Radio MARYJA systematycznie dążyło do pokrycia swoim zasięgiem obszaru całego kraju. Tylko w 2000 roku koncesję stacji rozszerzono o 40 małych, lokalnych stacji.

Wzajemne relacje pomiędzy wyjątkowo hermetycznym – zarówno jeśli chodzi o krąg słuchaczy, jak i o pracowników – radiem ojca Tadeusza Rydzyka, a innymi stacjami katolickimi niemalże nie istnieją. Te ostatnie krytykują dewocję i polityczny radykalizm Radia MARYJA, ale z drugiej strony zazdroszczą stacji pozycji w eterze.

Stacje kościelne zaczynając praktycznie od zera, przeszły w ciągu tych kilku lat szybką praktyczną edukację profesjonalną i dziś, w większości, potrafiły wytworzyć oryginalny, odmienny zarówno od radiofonii publicznej, jak i komercyjnej model programowy, wewnętrznie zróżnicowany, ale mający wspólne cechy programu religijno - społecznego o dużej zawartości treści etycznych, kulturowych i patriotycznych. Zdobyły też własnych wiernych słuchaczy.

Mając to wszystko na względzie Ojciec św. Jan Paweł II w przemówieniu w Watykanie do uczestników pielgrzymki Radia Maryja w 19 rocznicę swego wyboru na Stolicę Piotrową w czwartek 16 października 1997 r. powiedział również: „(...) Cieszy fakt, że w Polsce w ostatnich latach powstało tak wiele rozgłosni katolickich prowadzonych przez diecezje, parafie, zakony i stowarzyszenia. Pragnę wyrazić wielkie uznanie dla ludzi świeckich i duchownych, którzy wiele talentów, wysiłków i czasu wkładają w tworzenie programów radiowych oraz ich transmitowanie.(...) Modlitwa i katecheza to dwa istotne elementy, które wyróżniają radio katolickie od innych rozgłosni. (...) Modlitwa bowiem stoi u początku ewangelizacji. Jest cichym, jakże skutecznym źródłem swego rodzaju siły do dawania świadectwa. (...) Proszę - podtrzymujcie tego ducha modlitwy. Dziękuję za to

wszystkim katolickim rozgłośniom radiowym w Polsce. Wypełniacie wielką misję przepowiadania Ewangelii wszelkiemu stworzeniu. Podobni jesteście do ewangelicznego siewcy, który wyszedł siać ziarno, a gdy siał, jedno padło na drogę, inne na miejsce skaliste, a w końcu inne na ziemię żyzną i wzeszło w tej ziemi, wyrosło, wydało plon. Ziarnem tym jest słowo Boże głoszone także na falach radiowych tym wszystkim, którzy chcą go słuchać i czerpać z niego moc. (...) Wasza działalność jest służbą Kościołowi (...) Całym sercem błogosławię Wam”.

Oprócz stacji katolickich w Polsce istnieje też kilku nadawców związanych z innymi wyznaniem. Są to:

Radio CCM (Contemporary Christian Music) – określa się jako radio chrześcijańskie, łączące różne nurty, nie mające charakteru wyznaniowego. Jego właścicielem jest stowarzyszenie Deo Recording z Wisły – międzywyznaniowe, zajmujące się promocją kultury chrześcijańskiej, a kierowane przez zwierzchnika Kościoła ewangelicko-reformowanego. Radio CCM nadaje swój program na granicy województw małopolskiego i śląskiego, jest słyszalne w promieniu 60 km od Oświęcimia. Nadajniki znajdują się w Oświęcimiu, Czantorii, Szyndzielni, w budowie jest redakcja w Gliwicach i Białymstoku. Radio CCM nadaje muzykę chrześcijańską, audycje o charakterze religijnym: rozważania, fragmenty Nowego Testamentu, programy popularno-naukowe na temat Pisma Świętego czy pieśni kościelne różnych tradycji.

Radio MAZURY – radio chrześcijańskie, reprezentujące wszystkie wyznania poza katolickim. Jego właścicielem jest Fundacja Wzajemnej Pomocy Chrześcijańskiej. Nadaje w Ostródzie. Na playliście królują przeboje ostatniego półwiecza, emituje się ponadto muzykę gospel i muzykę country z tekstami chrześcijańskimi. Codziennie nadawane są krótkie audycje religijne, takie jak „Okruchy z Biblii”, „Przypowieści Chrystusowe” czy „Głos Ewangelii”, spotkania z pastorami.

Radio ORTODOXIA – radio prawosławnej diecezji białostocko-gdańskiej, nadaje w Białymstoku (UKF 102,7 MHz). Ma status rozgłośni religijno-społecznej. Codzienny dwugodzinny program to – oprócz np. transmisji nabożeństw – problemy mieszkańców miasta i regionu. Program jest nadawany w języku polskim, jednak jeśli goście stacji mówią po białorusku czy rosyjsku, nie tłumaczy się ich wypowiedzi.

Radio SZALOM – pokazuje bogactwo muzyki żydowskiej – zarówno współczesnej, jak i w nieco starszym wydaniu. Rozgłosnia nadaje folkową muzykę Izraela, tradycyjne – znane w Polsce – szlagiery (Bubliczki) i stylizowany na muzykę żydowską jazz. Nadawana muzyka prezentuje nietypowy styl charakterystyczny dla kultury państwa izraelskiego.

1.3. Próby konsolidacji rozgłośni katolickich – powstanie Stowarzyszenia VOX w 1993 roku, a następnie Porozumienia Programowego i Spółki Producentkiej PLUS w 1997 r.

W 1993 r. radiostacje katolickie (ale bez Radia MARYJA) utworzyły Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rozgłośni Katolickich VOX, którego celem było niesienie pomocy organizacyjnej, technicznej i prawnej dla poszczególnych rozgłośni katolickich. Jednakże VOX w praktyce nie spełnił pokładanych w nim nadziei i pozostał tworem wirtualnym.

Wzrost znaczenia lokalnych konkurentów, podział znacznej części rynku reklam pomiędzy rozgłosnie ogólnopolskie i powstanie silnych sieci ponadregionalnych, okazały się czynnikami wymuszającymi konieczność ścisłej współpracy rozgłośni diecezjalnych w Polsce. Tak więc konsolidacja rozgłośni kościelnych w Polsce okazała się koniecznością, głównie z powodów ekonomicznych.

Dlatego na zlecenie Konferencji Episkopatu Polski w 1996 r. rozpoczęto prace nad koncepcją konsolidacji. Podjął te prace zespół fachowców pod przewodnictwem Wiesława Walendziaka, b. prezesa Telewizji Polskiej.

Na podstawie przyjętych ustaleń w listopadzie 1997 r. przedstawiciele piętnastu katolickich rozgłośni podpisali podstawowe założenia koncepcji konsolidacji i wyłonili zarząd przedsięwzięcia. W 2000 r. w ogólnopolskiej sieci Radia PLUS było już 28 rozgłośni katolickich, diecezjalnych i parafialnych: Tarnów, Kraków, Katowice, Gliwice, Kielce, Opole, Lublin, Legnica, Łowicz, Łódź, Warszawa, Białystok, Łomża, Ciechanów, Płock, Głogów, Zielona Góra, Gniezno, Gorzów, Poznań, Bydgoszcz, Elbląg, Gdańsk, Szczecin, Koszalin, Gryfice, Lipiany.

Powołano Spółkę Producentką PLUS dla produkcji programów katolickich w Polsce, z zachowaniem autonomii i niezależności rozgłośni diecezjalnych. Przystąpił też do niej Episkopat Polski, mający większościowy pakiet udziałów (ponad 90%).

W przedsięwzięciu tym chodziło o stworzenie porozumienia silnych rozgłośni diecezjalnych, dzięki któremu będą one mogły skutecznie rywalizować z ogólnopolską i lokalną konkurencją.

Istota porozumienia sprowadzała się do tworzenia wspólnych programów i reklam, rozsyłanych drogą satelitarną, aby przez to uatrakcyjnić ofertę programową i obniżyć koszty funkcjonowania stacji. Pierwszymi wspólnymi programami były serwisy informacyjne, publicystyka i programy ewangelizacyjne.

Twórcy koncepcji liczyli na dochody ze wspólnej oferty reklamowej, docelowo konkurencyjnej ze stacjami ogólnopolskimi. Krótco po powstaniu Spółki Producentkiej Plus zaczęła funkcjonować Agencja Reklamowa Sp. z o.o. w Warszawie. Większość udziałów w niej miała firma Prokom Investments.

Sukces przedsięwzięcia miał zapewnić również możliwość bardziej skutecznej promocji i marketingu rozgłośni diecezjalnych jako całości.

Porozumienie rozgłośni diecezjalnych PLUS swą ofertę programową pragnęło kierować do słuchaczy sytuujących się między takimi rozgłościami jak Radio Zet oraz RMF - z jednej strony i Radiem MARYJA - z drugiej. Liczyło też ono na bliską współpracę z tą ostatnią rozgłością, szczególnie przy okazji transmisji uroczystości religijnych. Minione lata pokazały, niestety, że Radio MARYJA tej współpracy jednak nie chce.

Program PLUS-a stanowił rewolucję na rynku mediów katolickich. Oprócz dziennikarzy kojarzonych jako katolicy bądź prawicowi, znalazł się tam chociażby aktor filmowy Bogusław Linda, czytający żywoty świętych. Oprócz niego, z popularnych dziennikarzy, w radiu miejsce znaleźli między innymi: Bogdan Rymanowski, Rafał Ziemkiewicz, Jacek Łęski i Piotr Semka.

Program wypełniły reportaże, wywiady, publicystyka, muzyka. A także reklamy. Dynamiczna i żywa ramówka szybko zdobywała słuchaczy, a także zachęcała kolejne stacje do przystąpienia do spółki.

1.4. Powstanie i rozwój telewizji katolickiej w latach 1993 - 2001

Początkiem starań o stworzenie katolickiej telewizji był rok 1993. Wówczas kuria prowincjalna ojców franciszkanów konwentualnych (do nich należał m.in. św. o. Maksymilian M. Kolbe) wystąpiła o zgodę na nadawanie ogólnopolskiego programu. Przegrała jednak z Polsatem. W grudniu 1994 roku franciszkanie otrzymali zgodę na nadawanie programu lokalnego wokół Skierniewic.

Franciszkanie w Niepokalanowie zaczęli nadawać swój program od stycznia 1996 roku. Stacja, mająca mały zasięg, w dodatku na rzadko zaludnionym obszarze, przynosiła

ogromne straty. W 1997 roku franciszkanom przyznano kolejne częstotliwości, w Łodzi i w Krakowie. W 1998 roku doszły Gorlice, Opole i Warszawa.

Początkowo, poświęcony wyłącznie zagadnieniom wiary, program Telewizji Niepokalanów można było odbierać w stolicy. Zarazem ruszyły przygotowania do przekształcenia Telewizji Niepokalanów w Telewizję Familijną. Jak zapowiadano – rodzinną, uczciwą i życiową, nie epatującą, jak inni, seksem i przemocą.

Udziałowcami nowej telewizji zostały Prokom Investments Ryszarda Krauzego (26 mln zł), kilka największych spółek z udziałem skarbu państwa – PKN Orlen, KGHM Metale, Polskie Sieci Energetyczne (po 26 mln zł) i PZU Życie (13 mln zł). To właśnie udział tych spółek wzbudził największe kontrowersje. Lewicowa opozycja polityczna zarzucała twórcom telewizji, że służyć mają istniejącemu układowi politycznemu, który do własnych celów wykorzystuje państwowy kapitał. Zwolennicy nowej telewizji mówili o stworzeniu przeciwwagi dla światopoglądu kreowanego przez sprzyjającą lewicy i obozowi prezydenckiemu telewizję publiczną.

W styczniu 2001 roku złożono do KRRiTV wniosek o zmianę nazwy TV Niepokalanów na TV PULS, podniesienie limitu reklam z 2 do 15 proc. (maksimum dla stacji komercyjnych), przyznanie koncesji nowej Telewizji Niepokalanów II, a także zezwolenie na rozszerzenie zasięgu nadawania (rys. 1). PULS ruszył w marcu 2001 r., jednak na rozpatrzenie kolejnych wniosków musiał czekać dłużej. Dopiero w maju KRRiTV zezwoliła telewizji podnieść limit reklam do 15 proc. Przedtem Rada odmawiała jego zwiększenia. Nie podawano przy tym jasnych przyczyn. Interpretowano to na ogół jednoznacznie, jako próbę „zagłodzenia” Telewizji Familijnej.

Rys. 1

Zasięg Telewizji PULS w Polsce w 2001 roku

Program nowej telewizji radykalnie różnił się od ramówki wcześniejszego Niepokalanowa. Twórca nowej stacji katolickiej, a zarazem jej ówczesny prezes Waldemar Gasper, zdołał przyciągnąć gwiazdy zarówno telewizyjne, jak i radiowe. Tak więc do PULS-u trafili: Wojciech Mann i Krzysztof Materna, którzy opuścili telewizję publiczną po siedmiu latach współpracy z nią, Krzysztof Skowroński, który nieco wcześniej przeszedł z Radia Zet do Trójki, Bogdan Rymanowski, uprzednio prowadzący „Kropkę nad i” w TVN oraz Waldemar Ogiński, najpopularniejszy chyba prezenter Radia Tok FM. Telewizja ruszyła szumnie, współorganizując w warszawskiej Sali Kongresowej i transmitując na żywo uroczystość rozdania nagród Fryderyka.

1.5. Kryzys finansowy w radiowej Spółce Producentkiej PLUS w Warszawie i Telewizji PULS w latach 2001-2002

Po początkowym szybkim rozwoju i zdobyciu stosunkowo niezłej pozycji na rynku, zarówno Radio PLUS, jak i Telewizję PULS w latach 2001-2002 osiągnął dramatyczny kryzys, którego powodem były m. in. kłopoty finansowe. Doszło do tego, iż pod koniec 2001 r. Spółka Producentka PLUS przez krótki czas przestała nawet funkcjonować. Wystąpiły wówczas z Porozumienia Programowego PLUS trzy PLUS-owe rozgłośnie diecezjalne: katowicka, warszawska (Radio Józef) i warszawsko-praska.

Ratunkiem dla Spółki Producentkiej PLUS w Warszawie stał się Dresdner Kleinwort Benson, gigantyczny fundusz inwestycyjny związany z Dresdner Bankiem. W połowie 2002 r. fundusz zdecydował się na zainwestowanie w Spółkę PLUS 5 mln dolarów, miała ona jednak uzyskać lokalną warszawską koncesję dla PLUS-a. Koncesja taka zwiększa bowiem szanse rynkowe PLUS-a, a tym samym stanowi zachętę dla inwestora. KRRiTV z końcem kwietnia 2002 r. zdecydowała przyznać taką koncesję franciszkańskiej spółce „Nadawca”, która niedawno weszła do Spółki Producentkiej PLUS.

Odsunęło to widmo upadku warszawskiej Spółki Producentkiej PLUS. Jej upadek oznaczałby bowiem dramatyczną zmianę na gorsze sytuacji rozgłośni diecezjalnych, stanowiących Porozumienie Programowe PLUS. Zostałyby one pozbawione zaplecza, mogącego stanowić o poziomie i sile oddziaływania kościelnego medium. Trudno przecież o wysoki poziom i fachowość programów rozgłośni pozostających w rozproszeniu, zdanych na siły i środki wyłącznie lokalne. W wielu wypadkach lokalność zawęża również punkt widzenia, uniemożliwia wymianę doświadczeń, kiedy indziej znowu zmusza do mnożenia działań podobnych, ale dokonywanych przez każdy ośrodek osobno, co oznacza zwiększenie kosztów. Oznaczałoby to również przegraną w staraniach o ważną inicjatywę ewangelizacyjną polskiego Kościoła. Ścisła współpraca wzajemna jest więc tu bezwzględnie konieczna.

W niewiele lepszej kondycji znalazła się Telewizja PULS. Wymienia się trzy podstawowe powody kryzysu – pierwszą i najważniejszą przyczyną jest to, że Prokom nie wpłacił wszystkich należnych pieniędzy. Drugim powodem jest niewątpliwie fakt, że spółka jest źle poprowadzona. Początkowo celem Telewizji było przekonanie sceptyków, że jest ona zwykłą telewizją komercyjną, ale z czasem należało jednak ramówkę nieco zmienić. Trzecim powodem jest kryzysowa sytuacja na rynku – recesja gospodarcza w Polsce, związana z gigantycznym deficytem w budżecie państwa w roku 2002 r.

PULS liczył także na wolne częstotliwości, które pozostały po kodowanym Canal Plus. Obejmują one kilkanaście procent kraju, w tym kilka dużych miast (Katowice, Gdynię, Poznań, Bydgoszcz).

Wedle osób związanych z Telewizją PULS jej losy zależą w znacznej mierze od tego, czy KRRiTV zechce choćby zmniejszyć drastyczną dysproporcję w dotychczasowym traktowaniu nadawców w przydziale koncesji. Polsat ma 80 proc., TVN – 40, TV4 – 30, a PULS zaledwie 15 proc. powierzchni kraju. Choć oglądalność telewizji stale wzrasta, to jednak nie może ona konkurować z kimś, kto technicznie dociera do 3-krotnie większej widowni.

Z wypowiedzi członków KRRiTV wynika jednak, że najprawdopodobniej nowe częstotliwości zaczekają na kolejną cyfrową telewizję, która miałaby się pojawić w najbliższych kilku latach.

Stacja prowadzi także rozmowy z inwestorami zagranicznymi. Między innymi z Dresdner Bankiem, jednak losy tych kontraktów zależą od postawy zarządów spółek skarbu państwa, które ostatnio gwałtownie zostały wymienione przez rządzącą w Polsce lewicową koalicję.

Niepokalanów II w dużym stopniu funkcjonuje na bazie PULS-u, wykorzystując jego sprzęt, infrastrukturę oraz twórców programów. Program jest dystrybuowany drogą satelitarną, a także dostępny w sieciach kablowych. Dzięki temu dociera do sporej liczby mieszkańców kraju.⁹

Poza opolską rozgłośnią diecezjalną, o której będzie jeszcze mowa osobno, mocno ugruntowało swoją pozycję w diecezji opolskiej Radio MARYJA, posiadające licznych słuchaczy również na Opolszczyźnie.

Rys. 2

The map displays the Opole Voivodeship divided into four administrative regions, each with its name and average temperature in a box:

- Kluczbork**: 102, 80
- Opole**: 98, 20
- Nysa**: 100, 40
- Racibórz**: 94, 30

Other locations marked on the map include: Gorzów Śląski, Olesno, Dobroń, Zagwibzisz, Stare Siołkowice, Opole, Szczepanów, Niemodlin, Prędków, Kaniet Śląski, Stajice Opolskie, Zaryż, Ożmek, Krapkowice, Lesnica, Ujazd, Kędzierzyn, Koźle, Gołecin, Lany, Glubczyce, Branice, Kietz, Piotrowice Wielkie, and Tworków. The regions are labeled: *Rejon Kluczborski*, *Rejon Opole*, *Rejon Nyski*, and *Rejon Raciborski*.

⁹ Dziennik „Rzeczpospolita” z dnia 15.11.2002 r. poinformował, że „*Telewizja Familijna produkująca program TV PULS upadła. Dnia 14.11.2002 r. do sądu w Warszawie zarząd spółki złożył wniosek o ogłoszenie upadłości. Tak się skończyła krótka historia przedsięwzięcia, które miało zamieszać na rynku telewizyjnym i przełamać monopol liberalnego świata mediów w rozrywce i informacji. Tymczasem familijna okazała się wielką porażką wielu środowisk – prawicy, która za swych rządów doprowadziła do zainwestowania w to przedsięwzięcie 182 mln. złotych z publicznej kasy; konserwatystów, którzy okazali się niezdolni do prowadzenia udanego biznesu; Kościół, który zaangażował swój autorytet, lecz pozostał z długami.*”

diecezji opolskiej¹⁰. Są to stacje retransmisyjne, tzn. emitują one odbierany drogą satelitarną program, nadawany z centrali Radia MARYJA w Toruniu. Poza Toruniem Radio MARYJA nie posiada bowiem żadnego studia radiowego w terenie. Posiada natomiast wóz transmisyjny do satelitarnego przesyłu sygnału radiowego, dzięki któremu może transmitować np. msze święte z dowolnego miejsca. W terenie funkcjonują jedynie przyparafialne Biura Radia MARYJA, skupiające Koła Przyjaciół Radia MARYJA oraz stowarzyszenie Rodzina Radia MARYJA. Zajmują się one propagowaniem i rozpowszechnianiem idei tego radia oraz zbieraniem pieniędzy na rozgłoszenie, a także na jej przedsięwzięcia.

Opolskie radio regionalne – PR Radio OPOLE, nadające program na głównej częstotliwości UKF 103,2 FM oraz Opolska Redakcja Telewizji Katowice (Tele 3) pełniąc misję medium publicznego, a także skutecznie zabiegając o słuchaczy i widzów w konkurencji z innymi mediami, musiały po 1989 r. szybko dostosować swój program również pod względem konfesyjnym do oczekiwań i potrzeb odbiorców poprzez wprowadzenie i prezentowanie na bieżąco aktualnych informacji oraz innych audycji o tematyce światopoglądowo-religijnej i kościelnej, ważnej dla mieszkańców Opolszczyzny. I trzeba przyznać, że przyczyniło się to znacząco do poprawy ich wizerunku medialnego oraz do utrwalenia ich niezłej pozycji na lokalnym rynku mediów.

Warto przypomnieć, iż pierwszą jaskółką zmian zachodzących w tym względzie w regionalnej radiofonii publicznej było wprowadzenie na antenę przez Polskie Radio OPOLE stałej kilkuminutowej refleksji biblijnej pt. „Słowo na niedzielę” poczynając od niedzieli, 5 marca 1992 r. Nadawane w każdą niedzielę i święto „Słowo na niedzielę” przygotowywane było (i jest nadal) całkowicie społecznie przez opolskich księży oraz alumnów Wyższego Seminarium Duchownego. Odbывало się to najpierw pod kierunkiem ks. Andrzeja Hanicha, którego z dniem 11 grudnia 1995 r. zastąpił w tej roli ks. Piotr Tarliński.

W duchu ekumenizmu programem tym „podzielono się” od maja 1992 r. z pastorem parafii ewangelickiej w Opolu, ks. Marianem Niemcem, oddając mu w tym celu do dyspozycji jedną z niedziel każdego miesiąca. Od tego czasu przygotowuje on na antenie Radia OPOLE „Słowo na niedzielę” w każdą trzecią niedzielę miesiąca oraz w drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, a także w inne dni, ważne dla wspólnoty ewangelickiej. Oprócz tego od siedmiu lat (jako jedyny duchowny!) regularnie, co tydzień, udziela się on społecznie również na antenie opolskiej rozgłoszeni diecezjalnej występując osobiście w swojej własnej audycji pt. „Echo Ewangelickie”.

Na Śląsku Opolskim była obecna (do 14 listopada 2002 r.) również Telewizja PULS. Sygnał jej 1,0 kW- nadajnika, umieszczonego na wieży TP S.A. w samym centrum Opola, docierał na kanale 47 do widzów jedynie w promieniu kilkunastu kilometrów od miasta.

Telewizja Niepokalanów II dostępna jest wyłącznie w sieciach telewizji kablowej w kilku największych miastach Opolszczyzny oraz dla posiadaczy najnowszej generacji anten satelitarnych, które umożliwiają korzystanie z tzw. platform telewizyjnych, na których własny kanał telewizyjny posiada też stacja z Niepokalanowa.

II. Powstanie i organizacja radia diecezji opolskiej w latach 1994-2002.

2.1. Powstanie i rozwój rozgłoszeni diecezjalnej.

Radio diecezjalne trzeba było tworzyć od podstaw, nie mając – po latach nieobecności Kościoła w radiu czy telewizji – ani wzorców ani odpowiednio przygotowanych ludzi.

¹⁰ Pierwsza umowa podpisana została dnia 14.06.1996 r. – zob. WUDO: 51/1996/9, s.473-475.

W latach 1991-1992 podjęto więc wstępne prace koncepcyjne dotyczące przyszłego radia diecezjalnego pod kierunkiem ks. Piotra Tarlińskiego. Po jego wyjeździe na zagraniczne stypendium naukowe pod koniec 1992 r. abp Alfons Nossol zlecił ks. Andrzejowi Hanichowi podjęcie starań o pozyskanie środków finansowych z Fundacji Współpracy Polsko - Niemieckiej w Warszawie oraz powierzył mu misję organizacji i kierownictwo przyszłego radia diecezjalnego.

Starania o środki finansowe nie mogły oprzeć się na budżecie diecezjalnym, który - będąc zaangażowany m.in. w budowę nowych budynków Wyższego Seminarium Duchownego przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego przy ul. Drzymały w Opolu - nie mógł wziąć na siebie ciężaru realizacji jeszcze jednej poważnej inwestycji diecezjalnej, jaką było radio.

Zwrócono więc uwagę na możliwość uzyskania dotacji na utworzenie radia w Fundacji Współpracy Polsko - Niemieckiej w Warszawie. Fundacja ta - jak wiadomo - została powołana do życia po Mszy św. celebrowanej przez abpa A. Nossola w Krzyżowej (12.11.1989 r.) przez rządy Polski i Niemiec, a jej głównym celem była konwersja wielomiliardowego zadłużenia Polski wobec Niemiec z okresu gierkowskiego - na dotacje finansowe projektów służących porozumieniu i współpracy obu krajów.

Z uwagi na to, że śląsko-opolski teren zamieszkuje również mniejszość niemiecka, sprawa dotacji na mającą powstać radiostację kościelną, w założeniach ekumeniczną i ponad wszelkimi podziałami, otwartą na całe bogactwo kulturowe tej ziemi, mieściła się w statutowym zakresie działań, które ta właśnie fundacja wspierała finansowo.

Trwające ponad rok trudne starania w fundacji, wydawało się niekiedy, że prawie beznadziejne, zakończyły się nieoczekiwanie pomyślnie. Dnia 22 marca 1994 r. - kilka zaledwie dni po uchwaleniu przez sejm historycznej ustawy o powołaniu Uniwersytetu Opolskiego z Wydziałem Teologicznym - diecezja opolska zanotowała na swoim koncie kolejny wielki sukces - uzyskano z fundacji znaczną dotację finansową, która umożliwiała powołanie radia kościelnego w Opolu.

Dlatego też w tym samym dniu 22 marca 1994 r., dekretem biskupa opolskiego utworzone zostało formalnie Diecezjalne Radio „Góra św. Anny” w Opolu, któremu została nadana kościelna osobowość prawna.

W powołaniu się rozgłośni diecezjalnej w jej pierwszej nazwie na religijny symbol Śląska Opolskiego, jakim jest ta właśnie „góra ufnej modlitwy i nadziei”, która przez wieki łączyła w jednej wierze katolickiej pokolenia, różne kultury i języki właściwe mieszkańcom śląskiej ziemi, zawierało się bardzo czytelnie właśnie ideowe przesłanie, którego diecezjalne radio pragnęło być wyrazicielem.

Otrzymane środki finansowe z FWPN miały przeznaczenie celowe, tzn. musiały być skierowane wyłącznie na zakup sprzętu radiowego oraz na przygotowanie siedziby rozgłośni.

Początkowo myślano o tym, aby redakcję radia umieścić na Górze Świętej Anny już z racji symbolicznego znaczenia tego miejsca, a także z powodu znakomitej lokalizacji i świetnych warunków propagacji fal anteny nadawczej. Jednak kwestia m.in. znacznej odległości od Opola (30 km) i związane z tym niedogodności spowodowały zaniechanie tego pomysłu.

Z uwagi na to, że nowa koncepcja organizacji radia diecezjalnego zakładała umiejscowienie siedziby redakcji w Opolu, a na Górze św. Anny już tylko nadajnika radiowego, do którego sygnał radia miał być przesyłany radiolinią z wieży katedralnej w Opolu, zaczęto szukać odpowiednich pomieszczeń dla rozgłośni kościelnej w pobliżu katedry. Nie było to ani proste, ani łatwe. W związku z tym we wrześniu 1994 r. abp A. Nossol zaakceptował pomysł, aby odkupić od prywatnych właścicieli dwie stare, zrujnowane kamienice w samym centrum opolskiej starówki, przy ulicy B. Koraszewskiego 7-9 w Opolu

– pomiędzy kościołem katedralnym a rynkiem i ratuszem – i aby po ich wyburzeniu wybudować na tym miejscu nową siedzibę radia diecezjalnego.

Na czas budowy nowej siedziby radio ulokowano więc w prowizorycznie zaadaptowanych do tego celu pomieszczeniach mieszkalnych w domu katechetycznym przy placu Katedralnym 4 w Opolu, gdzie od Wielkanocy, 15 kwietnia 1995 r. w ciągu pierwszych dwóch lat funkcjonowania rozgłośni odbywała się produkcja programu.

Program radia był dziełem entuzjazmu i wysiłku twórczego kilkunastu młodych pasjonatów, w większości osób świeckich, którzy dość szybko opanowali tajniki radiowego warsztatu dziennikarskiego i dzięki którym Radio „Góra św. Anny” zaczęło być liczącym się nadawcą w regionie.

Szukając odpowiednich środków materialnych, umożliwiających pełną realizację budowy nowej siedziby radia oraz jego przyszłego funkcjonowania, dyrektorowi rozgłośni udało się pozyskać pomoc od wielu życzliwych osób i instytucji, gdyż środki finansowe z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej starczyły na pokrycie dwóch trzecich kosztów tego wielkiego przedsięwzięcia.

Udało się wówczas bardzo korzystnie kupić na własność diecezji m.in. przylegające do nowo nabytej posesji radia w samym centrum Opola trzy parcele oraz znajdujące się na nich stare, zrujnowane budynki mieszkalne przy ul. Szpitalnej (w obrębie ulic: Młyńskiej i Krupniczej), w których – po ich wyburzeniu i odbudowie – mieści się obecnie centrala Caritas Diecezji Opolskiej i Biblioteka Polsko-Niemiecka. Udało się również zdobyć (i to nieodpłatnie) na własność Kościoła – dla potrzeb radia (pod dzierżawę) – sporą połąć (ok. 50 ha) ziemi ornej wysokiej klasy w pobliżu Opola – z państwowego zasobu popegeerowskich gruntów rolnych (będących w dyspozycji Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa).

W rezultacie koordynowanych przez dyrektora rozgłośni prac budowlanych w ciągu 2,5 lat powstał nowy obiekt rozgłośni przy ul. B. Koraszewskiego 7-9 w Opolu – dwie odrestaurowane stylowe kamienice, znakomicie wkomponowane w zabytkową architekturę opolskiej starówki, a przy tym obiekt spełniający wszelkie wymogi profesjonalnej rozgłośni radiowej, który pod względem osiągniętego standardu plasuje opolskie radio diecezjalne w czołówce najbardziej nowoczesnych katolickich radiostacji w Polsce.

Podczas uroczystości poświęcenia nowej siedziby radia, która odbyła się dnia 16 października 1997 r.¹¹ wieńcząc cały niezwykle trudny proces budowlano-inwestycyjny, szczęśliwie doprowadzony do końca, abp A. Nossol w okolicznościowym kazaniu wygłoszonym podczas Mszy św. w opolskiej katedrze m.in. zacytował następujące słowa Ojca św. Jana Pawła II, pochodzące z jego przesłania skierowanego do Episkopatu Polski w czasie podczas pielgrzymki do Ojczyzny w 1997 r.: *„Istnieje potrzeba obecności Kościoła w środkach przekazu. Za ich pośrednictwem bowiem Kościół wchodzi w dialog ze światem i przy ich pomocy może kształtować sumienie człowieka. Musimy dotrzeć do świata z tym, co*

¹¹ Relacja z tej uroczystości w WUDO: 52/1997/12, s.504-507. Poświęcenie rozgłośni zostało upamiętnione m.in. przez pracę maderską, poświęconą młodemu radiu, pt. „Monografia Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” w Opolu”, którą napisał i obronił na Uniwersytecie Opolskim pod koniec 1997 r. Roman Juranek, jeden z dziennikarzy rozgłośni diecezjalnej. Drugą publikacją upamiętniającą poświęcenie i otwarcie nowej siedziby radia było liczące ponad 400 stron kompendium, autorstwa dyrektora rozgłośni, ks. dra Andrzeja Hanicha pt. „Skorowidz nazw miejscowości diecezji opolskiej - polsko-niemiecki i niemiecko - polski”, wydany przez wydawnictwo solidarnościowe SOLPRESS w Opolu i dedykowane arcybiskupowi Alfonsowi Nossolowi, ordynariuszowi opolskiemu, z racji przypadającej w 1997 r. 65 rocznicy jego urodzin i 20-lecia jego posługi biskupiej na Śląsku Opolskim. Specjalną pamiątką poświęcenia i otwarcia nowej siedziby radia stała się – wydana w Opolu w 1998 r. – książka autorstwa trojga pracowników radia: Sabiny Sowy, Romana Juranka i ks. Andrzeja Hanicha, pt. „Radio diecezji opolskiej „Góra św. Anny” (1994-1998). Tło – początki – perspektywy”, zawierająca zwięzły zarys 4-letniej historii opolskiej rozgłośni diecezjalnej i zamierzenia na przyszłość. To bogato ilustrowane opracowanie, dokumentując trud wielu osób włożony w pionierskie przedsięwzięcie powstania i organizacji opolskiej rozgłośni diecezjalnej, stało się równocześnie – trwałym wyrazem serdecznej pamięci i wdzięczności wobec nich.

Kościół ma najlepszego do zaoferowania, szanując godność osoby ludzkiej i uwrażliwiając na odpowiedzialność przed Bogiem”.

Realizowany samodzielnie przez cztery lata w Diecezjalnym Radiu „Góra św. Anny” program radiowy, nie miał jednak realnych szans, aby w perspektywie czasu konkurować z innymi stacjami na coraz trudniejszym rynku medialnym.

Gdy więc tylko pojawiła się realna możliwość ogólnopolskiej konsolidacji rozgłośni katolickich, opolska rozgłośnia diecezjalna przystąpiła do współpracy programowej ze Spółką Producentką PLUS w Warszawie dnia 1 września 1998 r., zmieniając równocześnie swoją dotychczasową nazwę - Diecezjalne Radio „Góra św. Anny” na Radio PLUS Opole. Stała się tym samym jednym z ogniw sieci radiofonii katolickiej PLUS, utworzonej pod auspicjami Konferencji Episkopatu Polski, która wówczas skupiała już 27 rozgłośni diecezjalnych i parafialnych w Polsce – poza Radiem Maryja.

Nowe, realizowane na dobrym poziomie, programy muzyczne, informacyjne i publicystyczne, obejmujące tematykę ogólnopolską i zagraniczną, przesyłane satelitarnie z centrali PLUS-a, mieszczącej się w siedzibie Sekretariatu Episkopatu Polski w Warszawie, weszły odtąd na stałe do programu opolskiego Radia PLUS i wypełniając blisko połowę całego czasu antenowego rozgłośni diecezjalnej znakomicie wzbogaciły jej repertuar.

W ten sposób niejako spełniły się słowa Ojca św. Jana Pawła II wypowiedziane do przedstawicieli Radia PLUS, przy okazji jednej z audiencji generalnych: *„Pan Bóg niech błogosławi Radiu PLUS i jego słuchaczom – niech się spełni to „plus”! Bo PLUS znaczy: więcej, coraz więcej ...”.*

2.2. Podstawy prawne funkcjonowania radia.

Podstawą prawną działalności rozgłośni radiowej diecezji opolskiej jest Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. – art. 20, dekret biskupa opolskiego powołujący *Diecezjalne Radio Góra Świętej Anny* z dnia 22 marca 1994 r. oraz kolejny dekret biskupa opolskiego – z dnia 1 września 1998 r. – zmieniający wspomnianą nazwę diecezjalnej rozgłośni radiowej na *Radio PLUS Opole* w związku z przystąpieniem rozgłośni do Porozumienia Programowego ze Spółką Producentką PLUS Sp. z o.o. w Warszawie z dniem 1 września 1998 r.

Podstawą bezpośrednią działalności emisyjnej programu radiowego jest obecnie koncesja 016/P/2001-R. Krajowej Rady Radiolinii i Telewizji z dnia 12 lipca 2001 r. z późniejszymi zmianami. Poprzedziły tę koncesję wcześniejsze akty prawne, o których warto tu wspomnieć.

Na podstawie porozumienia z dnia 15 października 1990 roku, zawartego pomiędzy Sekretariatem Episkopatu Polski a Ministerstwem Łączności, już w dniu 18 października 1991 r. Sekretariat Episkopatu Polski wystąpił do Ministra Łączności m.in. z opolskim wnioskiem diecezjalnym o przydzielenie częstotliwości UKF dla kościelnej radiowej stacji nadawczej w Opolu.

Po długich staraniach została w końcu przyznana diecezji opolskiej częstotliwość w tzw. *górnym* zakresie fal ultrakrótkich - 107,9 MHz na podstawie wydanego w dniu 21 stycznia 1993 r. przez Ministra Łączności „Zezwolenia na używanie częstotliwości i wykorzystanie urządzeń radiokomunikacyjnych do emisji programu katolickiego dla rozgłośni diecezjalnej w Opolu”.

Zezwolenie to zostało zamienione dnia 15 lipca 1994 r. przez KRRiTV w formalną koncesję na rozpowszechnianie programu radiofonicznego, przy czym koncesja Nr 0010/94-R została udzielona diecezji opolskiej dla rozgłośni radiowej pod nazwą Diecezjalne Radio „Góra św. Anny”, które rozpoczęło nadawanie programu na Wielkanoc, dnia 15 kwietnia 1995 roku.

W maju 1997 r. diecezja opolska złożyła wniosek o rozszerzenie koncesji poprzez przyznanie prawa do rozpowszechniania programu za pomocą drugiej „górnej” częstotliwości, tym razem ze stacji nadawczej zlokalizowanej w Brzeziu k/Opola. Otrzymana we wrześniu tego samego roku decyzja o przyznaniu częstotliwości 105,7 MHz umożliwiła dotarcie z programem do jeszcze większej ilości odbiorców z terenu diecezji opolskiej.

W 1999 r. diecezja opolska wystąpiła do KRRiTV o dokonanie kolejnej zmiany (rozszerzenie) koncesji poprzez przyznanie prawa do rozpowszechniania programu za pomocą dodatkowych częstotliwości ze stacji retransmisyjnych zlokalizowanych w: Nysie (96,7 MHz), Kluczborku (93,20 MHz), Raciborzu (87,80 MHz), Dobrodzieniu (97,50 MHz) i Oleśnie (94,90 MHz), co pozwoliło ogarnąć programem cały już obszar diecezji opolskiej.

W związku z upływem w 2001 r. pierwszej 7-letniej koncesji radiowej (Nr 0010/94-R z dnia 14 lipca 1994 r.), diecezja opolska złożyła wniosek o ponowne udzielenie koncesji w ramach kolejnego procesu koncesyjnego, ogłoszonego przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji w Warszawie w dziennikach „Rzeczpospolita” i „Gazeta Wyborcza” dnia 6 marca 2001 r.

Rozpatrując wniosek diecezji opolskiej Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stwierdziła, co następuje:

- Diecezja opolska jest kościelną osobą prawną w rozumieniu właściwych przepisów;
- Diecezja opolska wystąpiła o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programu radiowego za pomocą stacji nadawczych wymienionych w treści pkt I.5 ogłoszenia;
- Diecezja prowadzi działalność nadawczą na podstawie koncesji Nr 0010/94-R z dnia 15 lipca 1994 r. Działalność nadawcza była prowadzona w ramach obowiązujących przepisów o radiofonii i telewizji;
- Emitowany w okresie dotychczasowej działalności program spełniał zadania radiofonii określone w art. 1 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji;
- KRRiT stwierdziła, że diecezja posiada zabezpieczone środki na realizację niniejszej koncesji, tzn. na produkcję i rozpowszechnianie programu radiowego;
- Diecezja przedstawiła projekt programu, który zapewnia realizację zadań określonych w art. 1 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji.

Wobec tego KRRiT postanowiła udzielić diecezji opolskiej koncesji na rozpowszechnianie programu radiowego. Uczyniła to dokumentem Koncesji Nr 016/P/2001-R z dnia 12 lipca 2001 r., podpisanym przez Przewodniczącego KRRiT Juliusza Brauna. Koncesja obowiązuje od dnia 15 lipca 2001 r. i wygasa z dniem 14 lipca 2008 r.

Treść zapisów koncesyjnych ma na celu realizację przewidzianego w Konkordacie między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską oraz w ustawie z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa Kościoła Katolickiego do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu na zasadach określonych w prawie polskim. Zarówno z Konkordatu jak i z cytowanej ustawy wynika zasada wzajemnej autonomii Państwa i Kościoła katolickiego oraz obowiązek pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego. Realizacja wzajemnych uprawnień odbywa się przy pełnym poszanowaniu porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej i prawa kościelnego.

W celu realizacji powyższych zasad diecezja opolska, zgodnie z treścią ogłoszenia o możliwości uzyskania koncesji i złożonym wnioskiem, jest zobowiązana do emisji programu o charakterze społeczno-religijnym, którego głównym celem jest wspieranie lokalnego Kościoła w jego misji ewangelizacyjnej.

*Budynek radia diecezji opolskiej
przy ul. B. Koraszewskiego 7-9 w Opolu*

To założenie spełnia Radio PLUS Opole przedstawiając odbiorcom ofertę programową, która ma pomagać w integralnym rozwoju człowieka pojmowanego jako istota religijna żyjąca w wolnym i demokratycznym społeczeństwie.

Diecezja opolska, będąca osobą prawną Kościoła i reprezentowana przez biskupa diecezjalnego, ponosi odpowiedzialność za treść nadawanego programu oraz za jego integralny charakter.

Szczegółowe zapisy koncesyjne wskazują minimalne warunki, które musi spełnić nadawany program. W ogólnym czasie nadawania programu audycje słowne nie mogą zająć mniej niż 12% tygodniowego czasu nadawania programu po odjęciu czasu emisji reklam. Limit ten stanowi minimum, mające przesądzać o charakterze programu. Zapis koncesji określa też, że audycje i inne przekazy nie pochodzące od nadawcy, które zostały rozpowszechnione lub są rozpowszechniane równocześnie w programie innego nadawcy nie mogą stanowić więcej niż 50% dobowego czasu nadawania programu. Reklamy nie mogą zajmować więcej niż 7% dziennego czasu nadawania programu i nie więcej niż 6 minut w ciągu godziny.

Zapisy koncesji podkreślają cel programu jakim jest wspieranie działalności Kościoła w jego misji duszpasterskiej na obszarze diecezji stanowiącej terytorialną jednostkę organizacyjną Kościoła. Jednocześnie dla realizacji tego celu diecezja dysponuje swobodą w gospodarowaniu określonymi limitami czasu biorąc pod uwagę konieczność uwzględnienia potrzeb duszpasterskich, co należy do kompetencji biskupa diecezjalnego.

Program ma być rozpowszechniany codziennie, przez 24 godziny na dobę. Diecezja obowiązana jest uzyskać zgodę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na okresowe skrócenie czasu rozpowszechniania programu.

Koncesję KRRiTV z 2001 r. zostały przyznane diecezji opolskiej następujące częstotliwości UKF – tab. 2.

Tab. 2

Tabela przyznanych koncesją w 2001 r. częstotliwości oraz lokalizacji i parametrów technicznych stacji nadawczych Radia PLUS Opole¹²

Lp.	Lokalizacja (województwo)	Obiekt	F [MHz]	Współrzędne geograficzne	Hter [m]	Hant [m]	ERP [kW]	Charakterystyka promieniowania anten	Polary- zacja
1.	Brzezie (opolskie)	Komin Elektrowni OPOLE S.A.	105,7	17E53'00" 50N45'00"	151	230	1,0	ND	V
2.	Wysoka k. Góry św. Anny (opolskie)	własny maszt diecezjalny	107,9	18E09'19" 50N27'58"	380	45	1,0	ND	V
3.	Kluczbork ul. Jana Pawła II (opolskie)	Wieża kościoła	93,2	18E13'08" 50N59'00"	183	20	0,1	ND	V
4.	Racibórz ul. Kozielska 10 (śląskie)	wieża Kościoła	87,8	18E12'25" 50N06'01"	228	63	0,1	ND	V
5.	Nysa ul. Św. Piotra 1 (opolskie)	wieża Kościoła	96,7	17E19'24" 50N28'55"	189	35	0,05	ND	V
6.	Dobrodzień ul. Oleska 31 (opolskie)	miejska wieża Ciśnień	97,5	18E26'27" 50N43'42"	252	42	0,1	ND	V
7.	Olesno ul. Kościelna 1	wieża Kościoła	94,9	18E25'24" 50N52'39"	242	50	0,1	ND	V

⁴ Dokument koncesyjny znajduje się w Archiwum Radia PLUS Opole.

	(opolskie)								
--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--

gdzie: Hter – wysokość terenu u podstawy masztu mierzona w metrach nad poziomem morza;

Hant – wysokość zawieszenia środka elektrycznego anteny mierzona w metrach od poziomu terenu u podstawy masztu.

W początkach 2002 roku diecezja opolska zwróciła się do KRRiTV z prośbą o zmianę posiadanej koncesji (nr 016/P/2001-R z dnia 12 lipca 2001 r.) w odniesieniu do parametrów technicznych stacji nadawczej Radia PLUS Opole na kominie Elektrowni OPOLE w Brzeziu koło Opola.

Chodziło o uzyskanie zgody na zwiększenie mocy promieniowanej tej stacji z 1 kW do 15 kW, przy zachowaniu posiadanej obecnie dookólnej charakterystyki promieniowania anteny i polaryzacji pionowej oraz zgody na przeniesienie do Brzezia już posiadanej bardziej korzystnej częstotliwości 107, 90 MHz z nadajnika usytuowanego na maszcie w Wysokiej.

Oznacza to – po empirycznym potwierdzeniu, iż obszar diecezji pokryty jest faktycznie dobrej jakości zasięgiem wzmocnionej stacji w Brzeziu – rezygnację z dotychczasowej „kominowej” częstotliwości 105, 70 MHz (przewidzianej dla stacji o dużej mocy) oraz wspomagającej częstotliwości dodatkowej w Kluczborku – 93, 2 MHz. Krok ten został podyktowany wyłącznie względami ekonomicznymi, gdyż bliskie już w czasie odtworzenie całej dotychczasowej infrastruktury 7 nadajników, która coraz bardziej się dekapitalizuje, byłoby po prostu nieopłacalne.

Dalsze utrzymywanie nadajników lokalnych miałoby w nowej sytuacji sens jedynie wtedy, gdyby na ich bazie lokalne społeczności zechciały utworzyć własne lokalne radia na zasadzie tzw. rozszczepienia pasma (chodzi o codzienną kilkugodzinną emisję programu lokalnego, przy zachowaniu jedności programowej w pozostałym czasie antenowym z rozgłośnią centralną w Opolu). Przykładem na to może być Dobrodzień, którego mieszkańcy wyrazili pragnienie posiadania u siebie takiego radia lokalnego. Pod auspicjami miejscowej parafii pw. św. Marii Magdaleny ufundowano funkcjonujący w Dobrodzieniu retransmisyjny nadajnik radiowy i urządzono wyposażone w wysokiej klasy sprzęt radiowy profesjonalne studio emisyjne, mieszczące się na plebanii. W tej sprawie oczekujemy nadal na decyzję KRRiTV.

2.3. Statutowe cele, środki działania i struktura organizacyjna radia diecezjalnego

Jak stwierdza statut rozgłośni, zatwierdzony przez biskupa opolskiego: Radio PLUS Opole jest rozgłośnią radiową diecezji opolskiej. Podstawowym celem działalności tego katolickiego radia jest zatem upowszechnianie wartości chrześcijańskich wśród słuchaczy oraz kształtowanie ich postaw i zachowań w życiu prywatnym i społecznym, opartych na nauczaniu Kościoła w duchu soborowego ekumenizmu. Do szczegółowych celów działania Radia PLUS Opole zaliczyć należy:

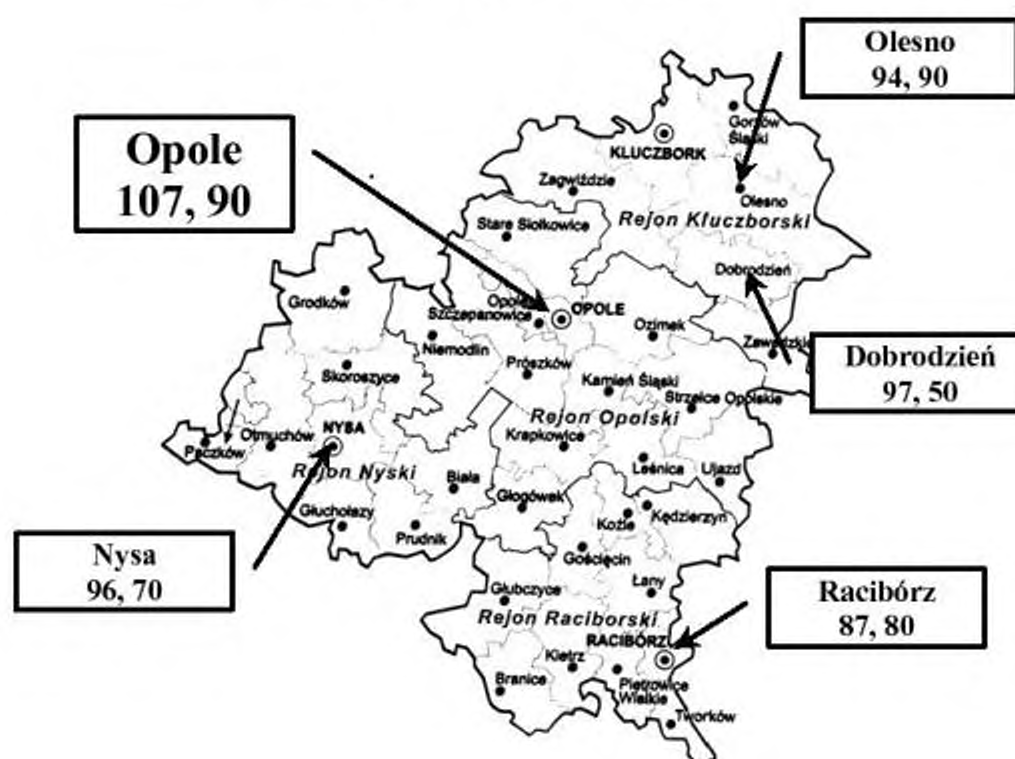
- czynny udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła,
- służyć mieszkańcom diecezji opolskiej rzetelną informacją z życia Kościoła lokalnego w kraju i na świecie,
- krzewienie ekumenicznej otwartości na obecność innych wyznań chrześcijańskich i grup ludnościowych na Śląsku Opolskim,
- zaspakajanie religijnych, duchowych, intelektualnych, kulturalnych i zawodowych potrzeb słuchaczy,
- proponowanie godziwych form rozrywki, publicystyki, reklamy i informacji komercyjnej,
- kształtowanie opinii publicznej w oparciu o wartości chrześcijańskie, a zwłaszcza o społeczne nauczanie Kościoła,
- prezentowanie spektrum życia społecznego, gospodarczego, religijnego i kulturalnego regionu opolskiego.

Radio PLUS Opole swoje cele i zadania realizuje przy pomocy następujących środków:

- utworzenie centralnego studia radiowego w Opolu przy ul. B. Koraszewskiego 7-9¹³ i jego filii terenowych w większych ośrodkach miejskich diecezji opolskiej (rys. 3),
- tworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych,
- nawiązywanie współpracy z innymi jednostkami emisyjnymi programu radiowego jak również telewizją oraz prasą, zwłaszcza katolicką oraz z Katolicką Agencją Informacyjną,
- pozyskiwanie i stałą współpracę z zawodowymi i społecznymi pracownikami i współpracownikami,
- prowadzenie szkolenia i dokształcania pracowników i współpracowników,
- stałą współpracę z odpowiednimi strukturami Kościoła, zwłaszcza w zakresie formowania właściwego kształtu programu,
- nawiązywanie kontaktów i wymianę doświadczeń z innymi rozgłośniami katolickimi, zarówno w kraju jak i za granicą.

Rys. 3

Stacje nadawcze i częstotliwości UKF Radia PLUS Opole w 2002 r.

¹³ Poza studiami produkcyjnymi i emisyjnymi oraz pomieszczeniami redakcyjnymi mieszczącymi się w budynku rozgłośni, Radio PLUS Opole posiada znakomitą bazę nadawczą, która składa się z jednego nadajnika głównego o mocy 5 kW (od 14 sierpnia 2002 r.), połączonego z nowym systemem anten nadawczych na kominie Elektrowni OPOLE w Brzeziu, zainstalowanych na wysokości 250 m w lipcu 2002 r.

System ten zaprojektowany został przez firmę ANEX inż. Andrzeja Postawki z Wrocławia. Budowa tego systemu anten pozwoliła uzyskać silniejszą moc promieniowania fal (15 kW), a także – zgodną z koncesją – dookólną charakterystykę promieniowania. Pozwala on w bliskiej przyszłości zmniejszyć ilość nadajników wspomagających. Zastosowane w nowym systemie antenowym elementy zapewniają możliwość wykorzystania systemu antenowego do przyszłościowej radiodifuzji cyfrowej w systemie DAB. Dosył modułacji z budynku radia w Opolu do nadajnika na kominie Elektrowni OPOLE (odległość – 11 km) odbywa się za pomocą radiolinii MAVI VL 105 z przystawką cyfrową.

Pracę nadajnika głównego wspomaga nadal jeszcze 4 nadajniki retransmisyjne (CTE International TX 250), pracujących z niewielką mocą 0,05 – 0,1 kW, które znajdują się w miastach: Nysa, Olesno, Dobrodzień i Racibórz.

Warto przy tym wiedzieć – dla porównania – że Radio OPOLE dysponuje nadajnikiem głównym oraz systemem antenowym, zainstalowanym na maszcie T.P. S.A. w Chrzelicach, o mocy promieniowanej 60 kW (103,2 UKF) oraz nadajnikiem wspomagającym w Kluczborku o mocy promieniowanej 30 kW (96,3 UKF).

Radio PLUS Opole posiada wyłącznie kościelną osobowość prawną, w rozumieniu art. 4 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., przyznana dekretem biskupa opolskiego z dnia 22 marca 1994 r. In foro civile: Radio PLUS Opole, jako agenda diecezji opolskiej, działająca w oparciu o wydzieloną część majątku diecezji, posiada własny regon 530949484 i NIP 754-10-03-858, ale nie jest zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, gdyż nie jest spółką prawa handlowego.

Radio utrzymywane jest z dotacji kurii (od stycznia 1996 r. – stała comiesięczna dotacja w kwocie 10 tys. zł) oraz z innych darowizn, ale równocześnie posiada prawną możliwość - zgodnie z dekretem biskupa opolskiego i z koncesją KRRiTV - na prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Polega ona w praktyce na wydierżawianiu pomieszczeń w obiekcie rozgłośni oraz na emisji reklam (od 12 września 1996 r. radio rozpoczęło emisję płatnych reklam, z których wpływy były i są nadal niewielkie), z czego dochód przeznaczony jest na cele statutowe radia.

Strukturę organizacyjną Radia PLUS Opole tworzą: cztery redakcje programowe: religijna, informacyjna, muzyczna i kulturalno-publicystyczna a także działy: administracji, promocji i marketingu, techniczny oraz finansowo-księgowy. Zarysowana struktura organizacyjna radia może ulegać zmianom przez połączenie stanowisk i funkcji, bądź przekształcenie istniejących lub powstanie nowych redakcji i działów.

W radiu pracuje obecnie (stan na dzień 30 listopada 2002 r.) dziesięć osób zatrudnionych etatowo, z czego sześćoro tworzy ścisły zespół dziennikarsko-redakcyjny, zajmujący się produkcją programu lokalnego, a pozostałe cztery osoby zajmują się innymi dziedzinami funkcjonowania rozgłośni.

Całością pracy radia kieruje dyrektor – redaktor naczelny (stanowiska te były do kwietnia 2002 roku rozdzielone, tzn. pełniły je dwie różne osoby; w kwietniu 2002 roku nastąpiło personalne połączenie obydwu funkcji). Dyrektora powołuje i odwołuje biskup opolski.

Do kompetencji dyrektora – redaktora naczelnego należy:

- czuwanie nad kształtem emitowanego programu,
- redagowanie i realizacja zadań programowych zgodnych z powinnościami radia katolickiego,
- analiza poszczególnych elementów programu i ich obsady dziennikarskiej, bieżąca ocena pracy dziennikarzy i współpracowników radia,
- wstrzymywanie programów sprzecznych z prawem i zasadami etyki katolickiej,
- powoływanie i odwoływanie (w razie potrzeby - redaktora naczelnego) redaktorów poszczególnych redakcji,
- powoływanie i odwoływanie kierowników działów: administracyjnego, promocji i marketingu, technicznego i finansowo-księgowego,
- podpisywanie umów dotyczących funkcjonowania rozgłośni, budynku radia oraz stacji nadawczych (nadajników) Radia PLUS Opole,
- zatwierdzanie wewnętrznych regulaminów pracy,
- gospodarka finansowa radia,
- organizacja rachunkowości i ochrona mienia radia,
- reprezentowanie Radia PLUS Opole na zewnątrz, składanie oświadczeń woli, zarządzanie majątkiem Radia PLUS Opole,
- utrzymywanie stałego kontaktu z biskupem opolskim lub wyznaczonym przez niego biskupem.

Na czas swojej nieobecności dyrektor może powołać do pełnienia swoich obowiązków jednego spośród pracowników radia, po uprzednim uzgodnieniu tej kandydatury z biskupem opolskim.

Kluczowymi dla radia jego organami statutowymi są: komisja rewizyjna i rada programowa.

Komisję rewizyjną powołuje biskup opolski na okres trzech lat. Składa się ona z trzech osób, a do jej zadań należy:

- kontrola działalności gospodarczej i finansowej radia,
- opiniowanie sprawozdań finansowych okresowych i rocznych,
- opiniowanie wydatków inwestycyjnych powyżej kwoty 20.000 zł,
- opiniowanie zmian organizacyjnych radia tj. podziału, łączenia i likwidacji.

Komisja rewizyjna działa w oparciu o swój regulamin wewnętrzny.

Radę programową tworzą osoby duchowne i świeckie powołane przez biskupa opolskiego na okres 3 lat. Do jej kompetencji należy:

- nakreślanie kierunków działania Radia PLUS Opole,
- ustalanie długoterminowego harmonogramu audycji,
- wyrażanie opinii w sprawach istotnych dla działania Radia PLUS Opole.

III. Charakterystyka programu Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” (1995-1998) i Radia PLUS Opole (1999–2002)

3.1. Formuła programowa Radia „Góra św. Anny” – „katolickie radio dla wszystkich”.

Rozgłośnia diecezjalna rozpoczęła nadawanie programu w pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych, w niedzielę, 15 kwietnia 1995 r. o godz. 10.00. Była to próbna emisja programu, która trwała 3 godziny, a jej głównym punktem była transmisja Mszy św. pontyfikalnej z opolskiej katedry z kazaniem wygłoszonym przez abpa A. Nossola. Trzygodzinny program radiowy był emitowany również i w następnych dniach.

W maju tegoż roku wydłużono emisję do 4 godzin dziennie, a we wrześniu czas nadawania programu wydłużył się do 10 godzin dziennie i ten stan utrzymał się do końca 1995 r. W 1996 r. ze względów finansowych skrócono codzienną emisję programu ponownie do 5 godzin. Od września 1996 r. dzienny czas emisji programu trwał już 7 godzin. Od marca 1997 r. ponownie wydłużono emisję programu do 16 godzin dziennie *na żywo* i 8 godzin samej muzyki w nocy.

Podobnie zmieniała się ramówka, czyli zawartość programowa dziennego czasu emisji. Programy stawały się coraz dojrzsze i bardziej profesjonalnie przygotowane w miarę nabierania doświadczenia przez zespół.

W październiku 1997 r. po raz kolejny wprowadzono dość istotną zmianę programową, polegającą na utworzeniu w ciągu dnia kilku dyżurów prezenterskich wypełnionych muzyką (w tym muzyką chrześcijańską), informacjami i podanymi w sposób atrakcyjny treściami ewangelizacyjnymi. W tym ostatnim przypadku chodziło o ukierunkowanie niektórych audycji do młodzieży poprzez prezentację ruchów młodzieżowych, a także audycji do ludzi z tzw. problemami, próbując stworzyć aktywną linię telefoniczną, dzięki której można by było im pomóc, chodziło też o zwiększenie ilości programów publicystycznych, prezentujących różne stanowiska na aktualne wydarzenia z życia politycznego, kulturalnego, religijnego, a nade wszystko zwiększenie ilości programów lokalnych – diecezjalno-regionalnych.

Ze względu na takie cechy strukturalne opolskiej populacji stanowiącej audytorium radia, jak to, iż ponad 92% mieszkańców miało ówczesnie najwyżej średnie wykształcenie, a blisko 80% mieszkało na wsi lub małych miasteczkach, formy jakimi posługuje się radio kościelne musiały być bardzo zróżnicowane – od propozycji wyraźnie zdefiniowanych

tematycznie, czasowo i stylistycznie, do przelotnych rozmów, wywiadów, wzmianek i komunikatów, pojawiających się w porach, gdy motywem słuchania radia były tematy zdolne zgromadzić najliczniejsze audytorium (sport, muzyka młodzieżowa). Te właśnie sprawy miały pomóc przyciągnąć jak najwięcej słuchaczy do radia, które pragnęło zainteresować ich *dialogiem człowieka z Bogiem i z tym, co nas otacza* – poprzez pomoc dla rozwoju moralnego, prezentacje wartości duchowych, dzieła artystyczne. Te właśnie pozycje należały do zasadniczego zrębu audycji kulturotwórczych, jakie radio proponowało słuchaczom.

Po czasie okazało się, iż chęć ogarniania wszystkich grup wiekowych i społecznych, wyznaniowych (część czasu antenowego była udostępniana ewangelikom i prawosławnym) czy językowych, w tym również swoistych enklaw audytoryjnych (przez co radio usiłowało być rzeczywiście *k a t o l i c k i e*, tzn. podejmujące wszelkie zagadnienia życia), niosło ze sobą ryzyko nie trafienia do innych grup słuchaczy – o innych oczekiwaniach.

Próbując przedstawić program radia w latach 1995 - 1998 nie sposób opisać wszystkiego, ani scharakteryzować pojedynczych lub krótkotrwałych dokonań, które w większości nie zarejestrowane, uleciały także i z ludzkiej pamięci. Nie będzie to zatem pełny obraz programów wyemitowanych do 1998 r., ale skrótowe zasygnalizowanie tego, co poprzez modyfikację przetrwało próbę czasu i w 1998 r. było nadawane przez radio.

Całodzienny ówczesny program ramowy można by – z uwagi na porę i tematykę nadawanych bloków programowych – podzielić na dwie główne części:

- pasmo w godzinach od 6.00 do 18.00 – o charakterze informacyjno-muzyczno-komercyjnym, ma stanowić dla słuchaczy tło ich zajęć w ciągu dnia,
- pasmo w godzinach 18.00 do 21.00 – o charakterze refleksyjno-modlitewnym, wymaga większego zaangażowania ze strony słuchaczy.

W wymienionych pasmach można było wyróżnić kilka codziennych bloków programowych:

- audycje informacyjne: dzienniki, informacje z życia Kościoła na świecie, wiadomości z diecezji i regionu, te ostatnie – także w języku niemieckim,
- programy kulturalno – publicystyczne: audycje muzyczne (prezentacja wielkich dzieł, szczególnie muzyki religijnej), w kolejne dni tygodnia określony rodzaj muzyki, nowości książkowe, spotkania z zaproszonymi gośćmi, prezentacje poszczególnych miejscowości (parafii) w diecezji,
- programy religijne: kilkakrotne zaproszenie do modlitwy, w tym do modlitwy Anioł Pański, codzienna transmisja Mszy św. z katedry w Opolu, wieczorny różaniec z telefonicznym udziałem słuchaczy, kilkakrotna w ciągu dnia inspirująca refleksja na temat Ewangelii, audycje religijne dla dzieci, programy dla chorych, programy o działalności CARITAS,
- programy rodzinne, poświęcone konkretnym sprawom życia rodzinnego.

Program sobotnio – niedzielny i świąteczny różnił się od programu w dni powszednie, tym, że był nastawiony bardziej na religijne przeżycie Dnia Pańskiego i posiadał w sobie większą dozę relaksu, poprzez muzykę bardziej stonowaną, w tym koncert życzeń, coraz bardziej wydłużający się w czasie z uwagi na mnogość napływających do radia życzeń.

Dla zilustrowania osiągniętego w latach 1995 – 1998 dorobku programowego rozgłośni diecezjalnej, warto dokonać prezentacji tygodniowego programu ramowego obowiązującego w miesiącu marcu 1998 r.

Stanowi on przy tym jak gdyby „bilans zamknięcia” dorobku programowego rozgłośni diecezjalnej przed jej akcesem do porozumienia programowego ze Spółką Producentką PLUS, który nastąpił we wrześniu 1998 r.

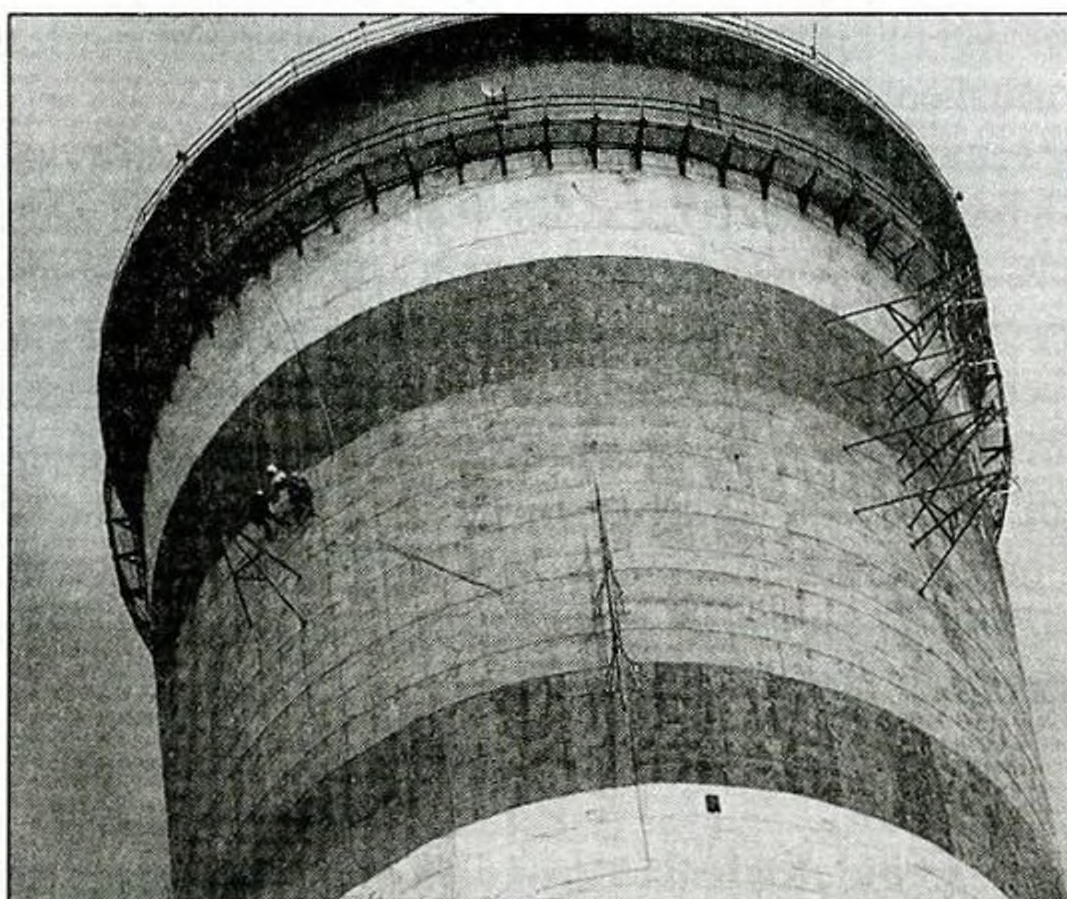
RAMOWY PROGRAM Z DNIA 15 MARCA 1998 R.

Poniedziałek – Sobota

Wiadomości z I Programu PR	od 7.00 do 17.00 co godzinę, bez 12.00 i 16.00
Wiadomości regionalne	od 6.30 do 15.30 co godzinę, bez 14.30, podsumowanie dnia w regionie 16.00
Ewangelia i rozważania	6.05, 12.05, 15.15, 21.05
6.00 – 10.00	Program poranny – muzyka, omówienia wydarzeń kościelnych, relacje korespondentów z regionu, poznaj swego patrona, przegląd prasy (7.15), konkurs, rozmowa z gościem, powieść w odcinkach (9.50)
10.05 – 14.00	Program południowy – muzyka, omówienie wydarzeń kościelnych, relacje korespondentów z regionu, poznaj swego patrona, przegląd prasy katolickiej, konkurs, Anioł Pański (12.00), rozmowa z gościem
14.15 – 15.00	Temat dnia – wydarzenia z życia kościelnego, politycznego, kulturalnego w opinii ekspertów, znawców oraz słuchaczy
15.15	Ewangelia + Komentarz
16.12 – 16.45	Muzyka i aktualności I Programu PR
16.45 – 17.00	Wiadomości Radia Watykańskiego
17.00 – 18.00	Program wieczorny – muzyka, omówienia wydarzeń kościelnych, relacje korespondentów z regionu, poznaj swego patrona, rozmowa z gościem
18.00 – 21.05	Anioł Pański Powieść – powtórka z rana Przygotowanie do Mszy św. Msza św. – transmisja z opolskiej katedry Być Dzieckiem Bożym – dobranocka z katechezą dla dzieci
	Pn Powiew Ducha (pierwszy poniedziałek miesiąca)
	Wt Audycja o problemach integracji europejskiej
	Śr Przyjdźcie do Mnie wszyscy
	Cz Miłosierni miłosierdzia dostąpią (audycja CARITAS)
	Sb Echo ewangelickie Różaniec św. – z modlitewnym udziałem słuchaczy Apel Jasnogórski
21.05 – 21.15	Ewangelia na następny dzień + Rozważanie
21.15 – 22.00	Pn Harmonia – wieczór z muzyką klasyczną
	Wt Piosenki z Zielonego Mostku – muzyka z krainy łagodności

Niedziela

6.50 – 10.30	Program poranny – modlitwa, „Abyś dzień święty święcił”, Ewangelia i rozważanie (ks. Zbigniew Bienkiewicz i ojciec Sebastian Jasiński), muzyka, poznaj swego patrona, „Die Woche” – program informacyjny w języku niemieckim (9.10), rozmowa z gościem, „Z życia Kościoła” – audycja programu I PR (10.00)
10.30 – 11.30	Msza św. z opolskiej katedry

Anteny Radia PLUS Opole na kominie Elektrowni „Opole” w Brzeziu

1.30 – 16.00	Program południowy – Anioł Pański (12.00), koncert życzeń (12.15), Pielgrzymka po Ziemi Świętej albo gawędy na temat historii diecezji opolskiej (ks. dr Alojzy Sitek – 13.15), Sanktuaria świata (13.30), Echo Ewangelickie (14.00), Koronka do Miłosierdzia Bożego (15.00), muzyka, omówienia wydarzeń kościelnych, program o problemach integracji europejskiej
16.00 – 16.45	Z życia diecezji – program publicystyczno-reporterski ukazujący aktualne wydarzenia z życia diecezji
16.45 – 17.30	Wędrówki z patronami ulic
17.30 – 18.00	Wort zum Sonntag – „Słowo na niedzielę” w języku niemieckim
18.00 – 18.05	Anioł Pański
18.30 – 19.25	Wspólnota – program dla młodzieży
19.25 – 19.45	Być Dzieckiem Bożym – dobranocka z katechezą dla dzieci
20.00 – 20.30	Słowo wiary i pokoju – katecheza dla dorosłych (ks. Norbert Kokott)
21.00 – 21.05	Apel Jasnogórski
21.05 – 21.10	Ewangelia na następny dzień + Rozważanie
21.10 – 22.00	Lista przebojów muzyki chrześcijańskiej

Przedstawiony program radia „Góra św. Anny”, realizowany przez pierwsze 4 lata funkcjonowania rozgłośni nakładem wielu sił i środków finansowych, nie spełnił jednak oczekiwań zbyt wielu słuchaczy! Wyraźnie o tym mówiły badania słuchalności przeprowadzane na Opolszczyźnie w 1997 i 1998 r.

Promocja radia odbywała się głównie na forum kościelnym. Pierwszym jej zwiastunem w diecezji była odezwa arcybiskupa A. Nossola do wiernych z czerwca 1997 r., w której arcybiskup proklamował oficjalnie działalność radia diecezjalnego w związku z dobiegającą końca budową nowej siedziby rozgłośni.¹⁴ Kolejnym aktem promocyjnym radia było uroczyste poświęcenie rozgłośni w dniu 16 października 1997 r., definitywnie zamykające proces budowlany, po którym można już było skierować nieco grosza na klasyczną promocję czyli reklamę radia w diecezji. Wydano pierwszy plakat radia oraz 150 tys. szt. ulotki, podającej częstotliwości radia wraz z zachętą abpa A. Nossola do słuchania programu. Plakaty te i ulotki zostały rozprowadzone wśród wiernych – poprzez parafie w marcu 1998 r., kiedy radio zaczęło być lepiej słyszalne na terenie diecezji w związku z uruchomieniem nowych stacji nadawczych. Była to również okazja do tego, aby dokonać promocji radia w miejscowościach, w których zlokalizowano owe stacje (nadajniki wspomagające). Promocja ta polegała na głoszeniu przez dyrektora rozgłośni diecezjalnej okolicznościowego kazania podczas wszystkich Mszy św. niedzielnych, przy czym główna Msza św. w miejscowym kościele parafialnym była transmitowana przez uruchamianą stację, obejmującą swym zasięgiem dane miasto i jego okolice w promieniu kilku kilometrów. Promocji towarzyszyły festyny. Taki sposób promocji miał miejsce po raz pierwszy w parafii św. Marii Magdaleny w Dobrodzieniu, w niedzielę 24 stycznia 1998 r., następnie w parafii Bożego Ciała w Oleśnie, w niedzielę 22 marca 1998 r., w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kluczborku, dnia 19 kwietnia 1998 r. i wreszcie w parafii św. Mikołaja w Raciborzu dnia 7 maja 1998 r. i w parafii św. Jakuba w Nysie dnia 25 lipca 1999 r.

Mimo dużego wysiłku organizacyjnego, jakie podejmowało radio diecezjalne, wspierane przez wielu życzliwych ludzi, okazało się jednak, iż były to działania niewystarczające – nie przynosiły bowiem trwałego efektu medialnego w postaci wzrostu słuchalności tego radia na Śląsku Opolskim, co w konsekwencji oznaczało brak przychodów z reklam, które reklamodawcy chętniej kierują do stacji wykazujących się coraz lepszymi wynikami badań słuchalności.

¹⁴ WUDO 52/1997/9, str. 362-365

Skłoniło to diecezję opolską do podjęcia decyzji o przystąpieniu rozgłośni diecezjalnej do Porozumienia Programowego PLUS w Warszawie.

3.2. Warszawska formuła programowa Radia PLUS – „katolickie radio komercyjne dla młodych”.

W rezultacie podpisanej ze Spółką Producentką PLUS umowy Radio PLUS Opole od dnia 1 września 1998 r. przestało być samodzielną rozgłośnią lokalną, a stało się ogniwem ogólnopolskiej sieci radiofonii katolickiej PLUS, której potencjał mógł zagwarantować lepszą realizację misji ewangelizacyjnej tego radia w sposób wysoce profesjonalny, nowoczesny i atrakcyjny dla słuchacza.

Zgodnie ze strategią określoną i przyjętą przez Porozumienie Programowe PLUS przekaz ewangelizacyjny kierowany był przede wszystkim (choć nie tylko) do grupy celowej odbiorców radia, zdefiniowanej jako ludzie aktywni zawodowo, w wieku 25 do 45 lat (jest to tzw. target). Reprezentanci tej grupy wychowani na elektronicznych mediach masowych poddani są w szczególnym stopniu procesom laicyzacji, przyzwyczajeni do świeckiego języka współczesnej kultury masowej i otwarci na estetykę tego języka.

Pragnienie dotarcia do tej właśnie grupy odbiorców, do której nie docierają tradycyjne media katolickie, pociągnęła za sobą konieczność wypracowania przez zespół dziennikarski Spółki Producentkiej PLUS wielu nowych formuł pozwalających niejako inkulturować przekaz ewangelizacyjny, bez jego uproszczenia czy spłaszczenia, w język i w estetykę zdolną dotrzeć do odbiorców przyzwyczajonych do języka współczesnej kultury masowej i do jej mediów.

Ewangelizacja na antenie Radia PLUS prowadzona była w dwóch komplementarnych wymiarach – poprzez audycje ściśle religijne, a także poprzez odpowiednie sprofilowanie programów informacyjnych, publicystycznych, w których pojawiały się zarówno informacje z życia Kościoła, jak też komentowane w duchu katolickim informacje i zjawiska z innych obszarów życia codziennego aktywnych zawodowo katolików.

Ilustracją tego może być oferta Radia PLUS, np. w 1999 r., która zawierała takie pozycje, jak:

- „Msza święta” (w niedziele, dni świąteczne, uroczystości papieskie)
- „Osiem błogosławieństw” (codziennie),
- „Szaleńcy Pana Boga” – biografie patronów dnia (dwie emisje dziennie: rano i wieczorem),
- „Ewangeliarz” – czytanie Ewangelii na dany dzień z komentarzem kapłana (dwie emisje dziennie: rano i wieczorem),
- „Nauczanie Jana Pawła II” (dwie emisje dziennie: rano i popołudniu),
- „Anioł Pański / Regina Coeli” (codziennie),
- „Młot na czarownice” – prawdy i mity z historii Kościoła (od poniedziałku do piątku),
- „Widzialne – niewidzialne” (dwa razy w tygodniu),
- „Abba Pater / Misericordia” (codziennie)
- „Czas Millennium” (od poniedziałku do czwartku),
- „Kościół Żywy – wydarzenia” (codziennie),
- „Kościół Żywy – komentarze” (raz w tygodniu),
- „Do Prawdy” (raz w tygodniu),
- „Pocieszenie i strapienie” (raz w tygodniu),
- „Audycja Radia Watykan” (codziennie),
- „Katolicy w Akcji” – audycja Akcji Katolickiej (raz w tygodniu),

- „Akty Strzeliste” (średnio 3-6 razy w ciągu dnia),
- „Muzyka chrześcijańska” (średnio 6-8 razy w ciągu dnia)
- „Reklama religijna” dotycząca wydawnictw i innych mediów religijnych oraz ważnych wydarzeń w życiu wspólnot katolickich (średnio 3-6 razy w ciągu dnia).

Poza programami o charakterze ściśle religijnym wydarzenia z życia Kościoła pojawiały się na bieżąco w programach informacyjnych i publicystycznych. W ten sposób przekaz ewangelizacyjny nie był ograniczony do „okienek” programów religijnych, ale nasycił całą ofertę programową Radia PLUS Opole.

3.3. Szczegółowa prezentacja programu ramowego Radia PLUS Opole (stan: z miesiąca marca 2001 r.)

Znalazłszy się w ogólnopolskiej sieci radiofonii PLUS Radio PLUS Opole zaczęło coraz bardziej „nasycać” swój program elementami warszawskiej oferty programowej. Dokumentuje to program ramowy opolskiej rozgłośni diecezjalnej np. z miesiąca marca 2001 r.

Poniedziałek - Piątek

Serwis ogólnopolski	6:00-24:00
Serwis lokalny	6:30-17:30
Sport	7:06, 8:02, 9:06, 14:06, 19:04, 20:06
Pogoda	6:06, 9:06, 12:06, 13:06, 14:06, 17.04, 18.06

5:00-9:00 muzyka - publicystyka - informacja - religia - rozrywka

5:00	Osiem błogosławieństw - program religijny
05:45-05:47	Historii kawał - kawał historii (kalendarium) - program edukacyjny
06:15-06:17:30	Patron dnia - program religijny
06:21-06:25	Powieść w odcinkach (powtórka) - audycja literacka
06:50-06:54	Ewangeliarz - program religijny
07:08-07:10	Puls biznesu - informator biznesowy
07:37-07:41	Kusa pokusa - konkurs dla słuchaczy
07:44-07:46	Kusa pokusa - konkurs
07:50-07:54	Męska piaskownica czyli park rozrywki - program rozrywkowy
08:04-08:14	Tworzą w twarz - Amelia Łukasiak i Michał Karnowski – program publicystyczny
08:24-08:27	Przegląd prasy lokalnej - program publicystyczny
08:39 - 08:41	Przegląd prasy Piotra Semki - program publicystyczny
08:51 - 08:52	Nauczanie Jana Pawła II - audycja religijna

9.00-16.00 muzyka - publicystyka - informacja - rozrywka

9:15-9:25	Poranny Gość Radia Plus - program publicystyczny
9:30-12:00	Niebieskie migdały - audycja rozrywkowa słowno-muzyczna
10:20-10:24	CD der Woche - niemiecka płyta tygodnia (audycja muzyczna)
10:38-10:42	Kino Plus - informacje kulturalne
10:45-10:47	Radio Plus Internet - audycja edukacyjna
11:20-11:24	Płyta tygodnia - audycja muzyczna
11:54-11:58	Nasz Papież - audycja religijna

11:59	Ave Maria - audycja religijna
12:00-13:00	W samo południe - magazyn reporterów - program publicystyczny
13:00-16:00	Pop o! Ładnie - magazyn rozrywkowo-muzyczny
czw.: 13:00-14:00	Zew natury - magazyn ekologiczny - audycja edukacyjna
13:16-13:17:30	Nie święci garnki lepią - audycja religijna
13:38	Muzyka czarnych - audycja muzyczna
14:15-14:20	Kino Plus (powtórzenie) - informacje kulturalne
14:45-14:48	Moto plus - audycja poradnicza
przed 15:00	Misericordia - audycja religijna
15:16-15:20	Męska piaskownica (powt.) - program rozrywkowy
15:38	Muzyka czarnych - audycja muzyczna
15:45-15:49	Płyta tygodnia - audycja muzyczna
15:52-15:54	Plusy dodatnie, plusy ujemne - audycja publicystyczna
16:00-18:00 muzyka - publicystyka - informacja	
16:00-17:00	Puls dnia - audycja publicystyczno-informacyjna
17:00-18:00	Cały ten sport - informacje sportowe
18:15-18:20	Powieść w odcinkach - audycja literacka
18:30-20:00 muzyka - religia	
18:30-19:10	Msza św. z katedry św. Krzyża w Opolu - audycja religijna
19:25-19:55	Różaniec z udziałem słuchaczy - audycja religijna
19:55-19:59	Nasz Papież - audycja religijna
20:00-0:00 muzyka - publicystyka - religia - informacja	
20:00-21:30	Lista Plus Minus - muzyczny program rozrywkowy
20:55-20:57	Radio Plus Internet - program edukacyjny
21:30-21:37	Kościół Żywy - wydarzenia - audycja informacyjna
21:40-21:43	Ewangeliarz - audycja religijna
21:47-21:59	Dziennik Radia Watykan - audycja informacyjna
22:00-23:00	Do prawdy, Widzialne i niewidzialne... - cykl audycji publicystycznych
23:00-23:30	pasma muzyczne
23:30-22:50	Audycja Radia Watykańskiego - audycja informacyjna
0:00-5.00 muzyka	
0:00-5.00	muzyczna Noc w Plusie - audycja muzyczna

Sobota

Serwisy ogólnopolski	6:00-22:00
Serwis lokalny	6:30-16:30
Sport	9:06, 10:06, 19:04, 21:06
Pogoda	6:06, 8:06, 9:06, 11:06, 12:06, 13:06, 14:06, 17:06, 18:06, 22:06
6:00-10:00 muzyka - informacja - publicystyka	
6:00-9:00	Plus o poranku - magazyn muzyczno-informacyjny
6:15	Patron dnia - program religijny
6:50	Ewangeliarz - program religijny
7:50	Kawał historii - historii kawał - program edukacyjny

8:25	Przegląd prasy lokalnej - program informacyjny
8:34	Przegląd prasy niemieckojęzycznej - program informacyjny
8.45	Co warto czytać - program edukacyjny
9:00-10:00	Laury i kolce - publicystyka sportowa
10:00- 17:30 muzyka - rozrywka - informacja	
10:00-12:00	Sobota w plusie - audycja edukacyjno-poradnicza na tematy zdrowia
11.55	Nauczanie Jana Pawła II - program religijny
12:10-12:25	1, 2, 3, 4... kąty - audycja poradnicza (budowlana)
12:30-13:00	pasma muzyczne
13:00-15:00	Intersobota - audycja edukacyjno-poradnicza (Internet i komputery)
15:00-16:00	Tydzień według Łęskiego - audycja publicystyczna
16:04-16:09	Kościół żywy - wydarzenia tygodnia - program religijno-informacyjny
16:00-17:00	Nasz Śląsk - gwarowa audycja rozrywkowa słowno-muzyczna
17:00-17:30	pasma muzyczne
17:30-24:00- muzyka - religia - rozrywka	
17:30-18:00	Echo ewangelickie - audycja religijna Kościoła ewangelicko-augsburskiego
18:15-18:25	Słowo na niedzielę - program religijny
18:30-19:20	Msza św. z katedry opolskiej - program religijny
19:25-19:55	Różaniec z udziałem słuchaczy - program religijny
20:00-21:00	Magazyn młodzieżowy
21:00- 0:00	Muzyczne fascynacje - audycja muzyczna
24.00-6.00 - muzyka	
0:00-6.00	Muzyczna noc w Plusie - audycja muzyczna

Niedziela

Serwis ogólnopolski	6:00-22:00
Serwis sportowy	10:06, 20:06, 21:06
Pogoda	6:05, 8:05, 11:06, 12:05, 13:05, 14:05, 17:05, 18:05, 22:05
6:00-8:30 muzyka - publicystyka - informacja	
6:00-8:30	Plus o poranku - poranny program muzyczno-informacyjny
6:30	Słowo na niedzielę (po niemiecku) - program religijny
6:50	Ewangeliarz - program religijny
7:50	Kawał historii, historii kawał - program edukacyjny
8:30-9:30	Msza św. z opolskiej katedry - program religijny
10.00-19.00 muzyka - rozrywka - publicystyka	
10:00-11:00	Poranna kawa Radia Plus (z gośćmi Piotra Semki) - program publicystyczny
11:00-12:00	Filmozaika - filmowy magazyn Dawida Rajwy
12:00-13:00	Z życia diecezji - magazyn informacyjny/wydarzenia tygodnia w diecezji
13:00-14:00	Widzialne i niewidzialne - publicystyka religijna
14:00-15:00	Koncert życzeń - program muzyczny
15:00-16:00	Kościół żywy komentarze - informacja religijna
16:00-17:00	Piosenki z zielonego mostu - program muzyczny promujący region

17:00-17:30	Unikum - polsko-niemiecka audycja dla młodzieży
17:30-19:00	pasmo muzyczne
	19.00- 24.00 muzyka - religia - rozrywka - informacja
19:00	Plus dzieciom - wieczorny program dla dzieci (dobranocka)
19:25-20:00	Różaniec (na żywo z udziałem słuchaczy)
20:00-21:00	Przystanek integracja - audycja dla osób niepełnosprawnych i ich przyjaciół
21:30-21:36	Kościół żywy - wydarzenia - program informacji religijnej
21:40-21:43	Ewangeliarz - program religijny
21:45-21:57	Dziennik Radia Watykańskiego - program informacyjny
22:00-23:30	Wieczór w Plusie - program muzyczny
23:30-23:50	Audycja Radia Watykańskiego - program informacyjny
	0:00-5:00 muzyka
0:00-5:00	Muzyczna noc w Plusie

3.4. Misja ewangelizacyjna programu Radia PLUS Opole

Misja ewangelizacyjna radia PLUS Opole realizowana była poprzez następujące programy (w sierpniu 2001 r.)

3.4.1. Pasmo ogólnopolskie

Stale elementy programu

- „Patron dnia” – sylwetka świętego – patrona dnia, przygotowywana przez warszawskich dominikanów
- „Ewangeliarz” – Ewangelia dnia z komentarzem
- „Nauczanie Jana Pawła II” – krótkie wypowiedzi papieża: zachęty, napomnienia, nawiązanie do świąt, wydarzeń
- „Ojciec wolnych ludzi” - postać kard. S. Wyszyńskiego w świadectwach przyjaciół i współpracowników
- „Ave Maria” - krótka forma muzyczno-wokalna nawiązująca do tradycji Anioła Pańskiego (codziennie przed południem)
- „Kościół żywy wydarzenia” (godz. 21:30-21:34) – codzienny serwis informacyjny przedstawiający wydarzenia z życia Kościoła, przygotowany we współpracy przez lokalne stacje Plus
- „Kościół żywy komentarze” – cotygodniowy magazyn informacyjno-publicystyczny dotyczący mijającego tygodnia w Kościele
- „Dziennik Radia Watykańskiego” (godz. 21:45-21:57) – retransmisja dziennika polskiej sekcji RV (godz. 16:15)
- Audycja wieczorna Radia Watykańskiego (godz. 23:30-23:50) – retransmisja wieczornego programu RV (godz. 20:00)
- Informacje w serwisach zagranicznych i ogólnopolskich
-

Elementy okazyjne

- audycje pasma wieczornego, obsługa wydarzeń religijnych (pielgrzymki, uroczystości kościelne, święta...)

3.4.2 Pasma lokalne

Stale elementy programu

- Transmisja mszy świętej z opolskiej katedry w niedziele i święta (godz. 9:30-10:30) oraz w dni powszednie (godz. 18:30)
- „Życie diecezji”: magazyn informacyjny (niedziela, godz. 12:06-12:50) – program przygotowywany przez Tomasza Ciecierskiego: przedstawienie wydarzeń życia diecezjalnego, podejmowanych inicjatyw, zaproszenie do udziału w wydarzeniach
- „Przegląd prasy” – cotygodniowy przegląd prasy przygotowywany przez R. Juranka (Gość Niedzielny, Niedziela, Tygodnik Powszechny, prasa religijna dostarczana przez wydawnictwa)
- „Plus dzieciom” (niedziela, godz. 19:00-19:15) – audycja dla dzieci przygotowywana przez ks. Dominika Ryboła i Romana Juranka
- „Świat misji” (sobota, godz. 12:30-12:45) – audycja misyjna przygotowywana przez księży werbistów
- Audycja Stowarzyszenia Pomocników Mariańskich (sobota, godz. 18:30) – audycja poruszająca problemy życia duchownego, komentująca święta, prezentująca sylwetki świadków wiary
- „Głos Ewangelii” (niedziela, godz. 18:30) – audycja przygotowywana przez Fundację „Głos Ewangelii”: rozmowy, świadectwa, komentarze
- „Miejsca święte” (sobota, godz. 18:30) – okazjnie emitowana audycja prezentująca miejsca pielgrzymkowe (przygotowywana przez redakcję miesięcznika Miejsca święte)
- „Echo Ewangelickie” (sobota, godz. 17:30-18:00) – audycja o charakterze formacyjnym i informacyjnym przygotowywana przez pastora opolskiej wspólnoty ewangelickiej, ks. Mariana Niemca

Elementy okazyjne

- Patronat radiowy nad ważnymi wydarzeniami w diecezji – święto młodzieży na Górze św. Anny (lipiec), Festyn Jakubowy w Nysie (lipiec), dożynki...
- Transmisje mszy świętej ze szczególnych okazji – święta narodowe 3 maja, 11 listopada

3.5. Misja społeczna Radia PLUS Opole.

Z programów „czysto” opolskich, tzn. produkowanych lokalnie, a wskazujących na spełnianie przez Radio PLUS Opole misji radia społecznego (analogicznie do misji radia publicznego), na szczególną uwagę zasługują następujące programy, uwidocznione w ramówce z miesiąca kwietnia 2001 r. Niektóre z wymienionych programów nadal istnieją na antenie. Stanowią one bez wątpienia dobrą formę promocji wartości chrześcijańskich – o najbardziej uniwersalnym, „ekumenicznym” charakterze.

3.5.1. Ekumenizm

Tematyka ekumeniczna realizowana była (i jest) w Radiu PLUS Opole w następujących programach:

- „Echo Ewangelickie“
audycja emitowana w każdą sobotę (godz. 17:30-18:00), przygotowywana przez pastora parafii ewangelickiej w Opolu, ks. Mariana Niemca. Na audycję składało się rozważanie, związane z przeżywanym okresem liturgicznym lub wydarzeniem kościelnym, informacje z życia wspólnot ewangelickich na Opolszczyźnie, materiały reporterskie z ważnych wydarzeń kościelnych (np. wybór biskupa, otwarcie biblioteki, koncerty, synody itd.); całość ilustrowana była muzyką o charakterze religijnym;
- transmisja nabożeństwa parafii ewangelickiej w Opolu (co roku w Wielki Piątek) (od trzech lat) Radio PLUS retransmitowało skrót (55 minut) nabożeństwa odprawianego w kościele ewangelickim w Opolu w Wielki Piątek;
- informowanie o działalności wspólnot ewangelickich na Opolszczyźnie w lokalnych serwisach informacyjnych znajdowało się miejsce na wiadomości o działalności Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego na Opolszczyźnie.

3.5.2. Programy o mniejszości i dla mniejszości narodowych (niemieckiej)

Wśród programów poruszających zagadnienia bliskie mniejszości niemieckiej na Śląsku Opolskim na antenie Radia PLUS emitowane były:

- „Unikum“
cotygodniowy program (niedziela, godz. 17:04-17:30) skierowany do młodzieży, realizowany w języku polskim i niemieckim (dwujęzyczni lektorzy zapewniają prowadzenie w obu językach, dwujęzyczne są także prezentowane materiały) stawiał sobie za cel przybliżenie całej społeczności Opolszczyzny zagadnień dotyczących żyjących obok siebie grup etnicznych (ludności autochtonicznej, niezależnie od opcji narodowej, jak i ludności napływowej); w programie było miejsce na informacje, formy reporterskie, muzykę;
- „Wort zum Sonntag“
w każdą niedzielę (godz. 6:30-6:34) emitowana była religijna audycja w języku niemieckim, będąca wprowadzeniem do liturgii danej niedzieli: fragment Ewangelii i towarzyszące mu rozważanie;
- „Przegląd prasy niemieckiej“
w każdą sobotę o godz. 8:34 proponowany był słuchaczom przegląd prasy niemieckojęzycznej przygotowywany po polsku: szczególną uwagę autorzy zwracają na zagadnienia integracji, zarówno w aspekcie regionalnym, jak i europejskim;
- „Niemiecka płyta tygodnia“
w ramach porannego bloku „Niebieskie migdały“ od poniedziałku do piątku o godz. 10:20-10:24 prezentowany był wybrany utwór z płyt niemieckich (lub niemieckojęzycznych) wykonawców proponowanej słuchaczom w ciągu tygodnia: utwór poprzedzony był informacją o płycie i wykonawcach;

3.5.3. Tematyka regionalna (gwarowa)

Tematyka ta przejawiała się w następujących programach:

- „Nasz Śląsk“
audycja o charakterze rozrywkowym (sobota, godz. 16:08-16:57) prowadzona była w gwarze śląskiej; poruszane były w niej tematy codziennego życia, kultury, obyczajowości Ślązaków. W audycji prowadzonej na żywo znaczące miejsce miały (i nadal mają) także reakcje słuchaczy: ich telefony, prowadzone na żywo konkursy;
- „Koncert życzeń“
audycja słowno muzyczna (przeplatająca życzenia składane bezpłatnie przez słuchaczy oraz zamawiane utwory muzyczne) emitowana była w każdą niedzielę i ważniejsze święta (Boże Narodzenie) o godz. 14:06-14:57; część życzeń wyrażana była w gwarze śląskiej, podobny był dobór repertuaru muzycznego (zespoły i wykonawcy śląscy).

3.5.4. Zagadnienia związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej

Sprawom tym poświęcony był całoroczny cykl publicystycznych audycji radiowych pt. "Między nadzieją a lękiem. Przygotowania Polski do integracji z Unią Europejską" - jedna audycja 30-minutowa w tygodniu. Cykle programów o Unii Europejskiej, Europejczykach i realiach życia w państwach Piętnastki, były zresztą niejednokrotnie obecne na antenie opolskiego PLUS-a¹⁵.

3.5.5. Ekologia¹⁶

Tematyka ekologiczna obecna była (i jest) w Radiu PLUS Opole w następujących formach programowych:

- Zew Natury
audycja emitowana w każdy czwartek (godz. 13:06-13:57) poświęcona była szerokiemu spektrum zagadnień ekologicznych: przypominane były różne inicjatywy ekologiczne, zapraszani goście - specjaliści z zagadnień ekologicznych przybliżali słuchaczom podejmowaną tematykę; autor programu stawiał sobie ponadto za cel wymiar ekologiczny programu poprzez współtworzenie społecznej świadomości ekologicznej;

¹⁵ Radio PLUS Opole kilkakrotnie zdobyło tzw. granty w konkursie dla mediów organizowanym przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej w Warszawie: w 1997 r. - na realizację projektu pod nazwą „Integracja z krajami Unii Europejskiej – Zjednoczona Europa – Unia Wspólnota kulturowa”; w 2001 r. - na realizację projektu pod nazwą „Europa plus, minus” – między nadzieją a lękiem. Przygotowanie Polski do integracji z Unią Europejską; w 2002 r. - na realizację projektu pod nazwą „Europa u nas”.

¹⁶ Radio PLUS Opole kilkakrotnie zdobyło tzw. granty w konkursie dla mediów organizowanym przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu: w 1998 r. na realizację wielomiesięcznego pro-ekologicznego cyklu audycji pt. „Radio katolickie w trosce o środowisko naturalne na Opolszczyźnie”; w 1999 r. na realizację cyklu audycji pt. „Zielone Studio Radia PLUS”; w 2000 r. na projekt pn. „Zew natury”; w 2001 r. na projekt pn. „Eko-plus”; w 2002 r. na projekt pn. „Śladami natury”.

- serwisy informacyjne

pośród materiałów umieszczanych wśród serwisów lokalnych znajdowały się także informacje związane z ekologią: informacje oraz krótkie formy reportażowe zarówno promowały postawy ekologiczne (np. Dzień ziemi czy Sprzątanie świata), jak i wskazywały aspekty negatywne związane z nierespektowaniem środowiska.

- pozaradiowe formy działalności

Radio PLUS Opole (od kilku lat) w okresie wiosenno-jesiennym było (i jest) współorganizatorem odbywających się turystycznych rajdów ekologicznych: uczestnikom przybliżało się konieczność aktywnego udziału w ochronie środowiska naturalnego; reportaże z tego typu wydarzeń emitowane były (i nadal są) przez Radio PLUS Opole.

3.6. Szczególne przykłady społecznego zaangażowania i promocji Radia PLUS Opole¹⁷.

Do szczególnych wydarzeń regionalnych, którym opolskie Radio PLUS patronowało i w których realizację włożyło sporo serca i wysiłku, należała m. in. społeczna akcja zbiórki pieniędzy oraz organizacja budowy pierwszego na Opolszczyźnie pomnika papieża Jana Pawła II na Górze św. Anny w 2000 r.

W efekcie tych działań powstał imponujący monument papieski u wejścia do annogórskiego sanktuarium, odsłonięty i poświęcony dnia 25 czerwca 2000 r.

Stał się on swoistą pamiątką Roku Wielkiego Jubileuszu 2000 i zarazem votum Opolszczyzny za pobyt Ojca św. w dniu 21 czerwca 1983 r. na Górze św. Anny, gdzie na rozległych błoniach papież spotkał się z ponad milionową rzeszą mieszkańców Śląska Opolskiego.

Annogórski pomnik Jana Pawła II jest nie tylko upamiętnieniem papieskiej wizyty na tym miejscu, [mówi o tym umieszczona na cokole pomnika – z boku – dedykacja: „Ojcu św. Janowi Pawłowi II, Pielgrzymowi na Górę św. Anny (21 czerwca 1983 r.) – Śląsk Opolski (25 czerwca 2000 r.)”], ale jest również i artystycznym wyrazem teologii papiestwa.

Pomnik jest bowiem bardzo czytelną aluzją do słów Jezusa, skierowanych do pierwszego z Apostołów, św. Piotra: „Ty jesteś Piotr-Opoka i na tej Opoce zbuduję mój Kościół” (Mt 16,18) (Piotr, po łac. Petrus – pochodzi od greckiego i łacińskiego słowa: petra – skała, opoka).

Zgodnie z taką koncepcją, spiżowy posąg Jana Pawła II (wys. 3,90 m, waga odlew z brązu – 1.300 kg) artysta ustawił na skale, przy czym postać Ojca św. jak gdyby wyłania się ze skały, stanowiącej z postacią Papieża organiczną całość. Słowa Jezusa, użyte w inskrypcji pomnikowej: „Ty jesteś Piotr-Opoka”, są niewątpliwie najbardziej trafnym podpisem do takiej ideowej i artystycznej symboliki annogórskiego monumentu.

Na ornacie posągu papieża jego twórca, prof. Gustaw Zemła, umieścił wizerunek Jezusa Miłosiernego, znany z wizji s. Faustyny Kowalskiej. Jezus Miłosierny jest bowiem dla świata na wiek XXI przesłaniem Kościoła.¹⁸

¹⁷ W 2002 r. Radio PLUS Opole wygrało również grant w konkursie dla mediów organizowanym przez Narodowy Bank Polski w Warszawie na realizację projektu pt. „Oszczędzanie inwestycją w przyszłość. Poradnik młodego inwestora”. Radio od lat prowadzi też kampanie reklamowe największych firm Opolszczyzny, w tym m.in. Elektrowni Opole S.A., Górażdży Cement S.A., Zakładu Gazowniczego, Zakładu Energetycznego, Prywatnego Biura Podróży SINDBAD, OPBP „Jedynki”, RTV AGD Mars, PKO S.A., Polisa Życie, Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu.

¹⁸ Słowa homilii Ojca św. podczas kanonizacji s. Faustyny Kowalskiej w Rzymie w kwietniu 2000 r. Takie też było motto tegorocznej (2002 r.) pielgrzymki Papieża do Polski.

Oprócz tego na uwagę zasługują też inne akcje promocyjne radia, które – poza kilkakrotnymi, dużymi reklamowymi kampaniami plakatowo-ulotkowymi – polegały na bardziej niekonwencjonalnych działaniach, jak: wydanie monografii historyczno-pastoralnej pt. „Góra Świętej Anny – centrum pielgrzymkowe Śląska Opolskiego w latach 1945-1999” (autor: ks. A. Hanich), która ukazała się nakładem Wydawnictwa Instytutu Śląskiego w Opolu w 1999 r., i która na specjalnej wkładce zawierała najważniejsze informacje o Radiu PLUS Opole, czy też wydanie ściennej mapy diecezji opolskiej (oprac. ks. A. Hanich), zawierającej m.in. zasięg słyszalności 7 stacji nadawczych Radia PLUS Opole. Mapa ta, w nakładzie 1000 egzemplarzy, trafiła gratisowo do wszystkich parafii i domów zakonnych na terenie Opolszczyzny, jako pamiątka Roku Jubileuszowego 2000.

W 2001 r. opolskie radio utworzyło – uznany przez wielu za interesujący – miniportal internetowy www.rdo.pl (autorstwa: M. Kaszewskiego i M. Ciecierskiego), stale na bieżąco aktualizowany.

W połowie 2001 r. wraz z oddaniem do eksploatacji opolskiego odcinka autostrady A-4, Radiu PLUS Opole, jako pierwszej stacji radiowej, udało się zaistnieć i na tym odcinku tego ważnego szlaku komunikacyjnego poprzez 8 ustawionych wzdłuż drogi dużych tablic informacyjnych zawierających logo i częstotliwości opolskiego PLUS-a. Chodziło o to, aby tym sposobem zachęcić podróżujących codziennie samochodami przez Opolszczyznę do słuchania tego radia.

Innym rodzajem kampanii promocyjnej było wydanie wspólnie z „Nową Trybuną Opolską” kolędowej płyty opolskich wykonawców pt. „Opolanie Opolanom”, która rozeszła się na Opolszczyźnie w nakładzie ok. 70 tysięcy egzemplarzy przed Świętami Bożego Narodzenia w 2001 r. Akcję tę powtórzono z powodzeniem w 2002 r. wydając drugą płytę kolęd opolskich wykonawców z serii „Opolanie Opolanom”.

3.7. Ocena efektów medialnych Radia PLUS Opole.

W ciągu dwóch lat po wejściu do Porozumienia Programowego PLUS opolskie Radio PLUS zdecydowanie poprawiło jakość oferty programowej. Była to jednak zasługa warszawskiego dostawcy istotnej i najwartościowszej części ówczesnego programu, jakkolwiek przy wielu jego niezaprzeczalnych wartościach nie był to program do końca „krojony na miarę opolskiego słuchacza”.

Toteż z obawy przed utratą własnej dotychczasowej programowej lokalności, która mogła się zagubić w coraz bardziej ekspansywnym i coraz bardziej obszernym programie warszawskim, opolskie Radio PLUS, które czuło się stale kontynuatorem diecezjalnego Radia „Góra św. Anny”, zdecydowało się na swoisty kompromis polegający na utrzymaniu kilku bloków programowych: publicystyczno-regionalny kształt bloku porannego (oraz reporterskiej popołudniówki) odwoływał się do doświadczeń radia publicznego; blok popołudniowy był produkowany w całości (12:00-17:00) przez PLUS warszawski, program zaś wieczorny był dziedzictwem Radia „Góra św. Anny” (transmisja Mszy św. oraz różańca).

Można więc było Radiu PLUS Opole wytknąć równoczesne realizowanie kilku modeli radia: lokalnego o charakterze społeczno-religijnym oraz nowego, dynamicznego i bardziej młodzieżowego formatu programowego Radia PLUS. Nie było to zgodne ze sztuką radiową, gdyż coraz bardziej profesjonalne radio powinno opierać się jednak na ujednoliconym, czyli sformatowanym programie.

Wynikało to jednak z niezbyt precyzyjnego określenia misji, jaką miało radio do spełnienia. Radio miało być z jednej strony katolickie jako publikator diecezjalny, z drugiej jednak strony oczekiwano od radia zaistnienia na rynku reklam i samofinansowania swojej

działalności, jak to ma miejsce w przypadku rozgłośni komercyjnych. Ta dwoistość celu powodowała dwoistość środków dziennikarskich, jakie były podejmowane. Stąd powstał program ramowy, który w sposób sztuczny dzielił czas antenowy na bloki, które były adresowane do bardzo szerokiego spectrum słuchaczy i które nie podejmowały zagadnień religijnych oraz na bloki programowe kierowane w stronę wytrawnego słuchacza katolickiego o ugruntowanej wierze, pełne form trudnych radiowo: Msza św., różaniec, głębokie rozważania.

To niezdecydowanie: czy stać się regionalnym radiem ewangelizacyjnym o charakterze Radia MARYJA, czy też pójść śladem kilkadziesiątu rozgłośni katolickich, które poszły drogą komercji, spowodowało, że radio nie znalazło zbyt wielu swoich słuchaczy i swoich zwolenników.

I na dobrą sprawę nie mogło chyba ich znaleźć ponieważ Radio PLUS Opole nie było w stanie konkurować z ogólnopolską prężną rozgłośnią jaką jest RADIO MARYJA, które ma krąg stałych i wypróbowanych słuchaczy również na terenie diecezji opolskiej, ale także nie było w stanie znieść konkurencji innych rozgłośni lokalnych, m. in. ze względu na bloki programów katolickich, które miały bardzo jednoznaczny charakter, opisany wyżej.

Innym z powodów niepowodzenia rozgłośni diecezjalnej na opolskim rynku mediów był brak profesjonalnej promocji radia, wynikający z niedostatku środków finansowych. W rezultacie radio pozostało nieznaną szerszemu audytorium.

Trzeba przy tym pamiętać, iż ekonomiczny aspekt funkcjonowania opolskiej rozgłośni diecezjalnej w ogólnopolskiej sieci radiofonii katolickiej PLUS od 1998 r., polegał na tym, iż programy warszawskie, których coraz więcej przybywało do połowy 2001 r. na falach opolskiego PLUS-a (dochodząc do 50% czasu antenowego), Radio PLUS Opole musiało bezgotówkowo spłacać wobec Spółki Producentkiej PLUS w Warszawie nadawaniem we własnym czasie antenowym przysyłanych również z Warszawy ogólnopolskich reklam, z których cały dochód pozostawał w Warszawie. Tak więc emitując program i reklamy centralne w połowie swego czasu antenowego, opolskie radio nie otrzymywało w gotówce żadnego wsparcia finansowego z Warszawy, samo natomiast musiało w 100% ponosić koszty utrzymywania swojej infrastruktury i funkcjonowania oraz promocji, łącznie z kosztami zatrudnienia kilkunastu pracowników. Środki na ten cel pochodziły z dzierżawy pomieszczeń w budynku rozgłośni, z dotacji kurialnej, a także z coraz trudniej zdobywanych reklam na opolskim „płytkim” rynku reklamowym, cechującym się dodatkowo nadmiarem radiostacji komercyjnych.

Usiłując osiągnąć trzy niemożliwe na raz do spełnienia w tym przypadku cele-standardy radiowego sukcesu, jakimi są: profesjonalna medialnie realizacja misji ewangelizacyjnej, pełna samodzielność finansowa (poprzez wpływy z reklam) i coraz większa liczba radiosłuchaczy¹⁹, Radio PLUS Opole na przełomie 2001/2002 r. stanęło ponadto wobec istotnych i dramatycznych zmian, jakie przechodziły wówczas Spółka Producentka PLUS w Warszawie i całe Porozumienie Programowe PLUS.

Z opolskiej anteny zniknęła raptem większość najwartościowszych audycji warszawskich. Spowodowało to znaczące obniżenie jakości programu Radia PLUS Opole, który z konieczności musiał być w coraz większym zakresie realizowany lokalnie.

Odbiło się to na słuchalności, której znaczący spadek potwierdziły badania. Skromna pozycja Radia PLUS Opole na regionalnym rynku mediów nie była jednak zasłużona, jeśli weźmiemy pod uwagę, że od swojego powstania radio nie popełniło żadnego rażącego błędu, który utrudniłby mu funkcjonowanie wśród odbiorców. Radio PLUS ze względu na swoją

¹⁹ Biskup A. Lepa, wyraźnie stwierdził, iż tylko Radiu MARYJA „udało się zrealizować trzy ważne (...) cele: zbudowanie i finansowe zabezpieczenie nowoczesnego zaplecza medialnego; dużą skuteczność w ewangelizowaniu i rosnący wpływ na opinię publiczną.” Por. A. Boniecki, *Zmarnowana szansa*, TP. nr 39 (2777) z dnia 29.09.2002 r., s. 1.

specyficzną misję oraz społeczny i komercyjny charakter było w trudnej roli. Z jednej strony dbało o realizację swojej misji, z drugiej walczyło o pozycję na drapieżnym rynku komercji. Szukało trzeciej drogi mówiąc o sobie – radio społeczne. Czy jednak tak było postrzegane przez dotychczasowych i – co ważniejsze – potencjalnych odbiorców?

Dlatego potrzebne jest obecnie: klarowne zdefiniowanie misji radia w regionie. Diecezja opolska, jako właściciel radia, musi sobie odpowiedzieć na pytanie: czy chce mieć radio społeczne, czy komercyjne? Czy decyduje się na bliższą wielu księżom formułę konfesyjną radia, czy na ramówkę koncepcyjnie bliższą komercji, do słuchania przez młodych?

Jest to równoznaczne z dokonaniem wyboru pomiędzy sytuacją obecną radia, wynikającą z braku wystarczających środków finansowych na realizację programu marzeń a szansą wsparcia programowego, jaką niesie np. Spółka Producentka PLUS w Warszawie.

Podjęcie strategicznej decyzji w tym względzie będzie w swoich skutkach podobne do wyboru, przed którym stoi nasz kraj, a mianowicie: czy wstąpić, czy też nie wstąpić do Unii Europejskiej? Wiadomo jednak, co oznacza niewstąpienie: skazanie się na osamotnienie, prowincjonalizm, „chałupniczość” i marginalizację.

Zakończenie

Celem niniejszego opracowania było ukazanie drogi rozwojowej opolskiej rozgłośni diecezjalnej na tle mediów katolickich w Polsce w latach 1989 – 2002.

Były to lata rozwoju i dojrzewania tej rozgłośni, która w tym czasie przeszła długą i trudną drogę – od programu radiowego realizowanego przez grupę młodych entuzjastów i pasjonatów radia do programu coraz bardziej profesjonalnego.

Radio w tym czasie przestało być samotną rozgłosnią lokalną, a stało się ogniwem ogólnopolskiej sieci radiofonii katolickiej PLUS, której potencjał gwarantował lepszą realizację misji ewangelizacyjnej tego radia w sposób wysoce profesjonalny, nowoczesny i atrakcyjny dla słuchacza.

Wydaje się, iż mimo rozmaitych perturbacji, mających najczęściej swoją przyczynę w niedostatku finansowym, rozgłosnia radiowa diecezji opolskiej usiłowała być dla swoich słuchaczy „przyjacielem codzienności”, pomagającym im poprzez bieżącą informację, publicystykę, rozrywkę i audycje religijno-światopoglądowe, kształtować zachowania i postawy „o wyższych standardach uczciwości” (Jan Paweł II). Mimo oczywistych braków i niedoskonałości misję tę spełniała najlepiej, jak tylko mogła. Jednakże miarodajną ocenę w tym względzie mogą wystawić tylko słuchacze.

30. 11. 2002 r.

DIÖZESANRADIO IN OPOLE IM BEZUG AUF DIE SITUATION DER KATHOLISCHEN MEDIEN IN POLEN IN DEN JAHREN 1989 – 2002.

Zusammenfassung

Der Medienpluralismus ist in Polen als Ergebnis von der gesellschaftlichen und politischen Transformation nach 1989 aufgetreten. Die danach folgenden 13 Jahren waren durch eine ungewöhnlich dynamische Entwicklung von Medien gekennzeichnet. In dieser Zeit entstand im Lande auch katholische Rundfunk und Fernsehen. Auf dem Medienmarkt erschien eine ganze Menge von Kirchen-, Diözesan- und Ordensrundfunksstationen.. Im Jahre 1994 entstand auch das Radio der Oppelner Diözese, das in den ersten drei Jahren einen 24-

*Poświęcenie pomnika papieża Jana Pąwła II
na Górze św. Anny dnia 25 czerwca 2000 r.*

stündigen Programm als das Diözesenradio Góra Św. Anny (Sankt Annaberg), und erst nach der Einbeziehung ins das ganze Land umfassende Netz des katholischen Rundfunks PLUS im September 1998 – als das Radio PLUS Oppeln sendete. Die Chance, die dieses Radio mitbringt, beruht darauf, dass der an die Jugend orientierte, attraktive Programm eine wesentliche Unterstützung für die Kirchehauptaufgabe – für die neue Evangelisation – sein kann.

SPIS TREŚCI

Wstęp

I. Powstanie radiofonii i telewizji katolickiej w Polsce po 1989 r.

- 1.1. Pluralizm mediów jako przejaw transformacji ustrojowej w Polsce po 1989 r.
- 1.2. Powstanie i rozwój radiofonii katolickiej w latach 1991 – 2001
- 1.3. Próby konsolidacji rozgłośni katolickich – powstanie Stowarzyszenia VOX w 1993 roku, a następnie Porozumienia Programowego i Spółki Producentkiej PLUS w 1997 r.
- 1.4. Powstanie i rozwój telewizji katolickiej w latach 1993 - 2001
- 1.5. Kryzys finansowy w radiowej Spółce Producentkiej PLUS w Warszawie i Telewizji PULS w latach 2001-2002
- 1.6. Dostępność radiofonii i telewizji katolickiej na terenie diecezji opolskiej.

II. Powstanie i organizacja radia diecezjalnego opolskiego w latach 1994-2002.

- 2.1. Powstanie i rozwój rozgłośni diecezjalnej.
- 2.2. Podstawy prawne funkcjonowania radia.
- 2.3. Statutowe cele, środki działania i struktura organizacyjna radia diecezjalnego

III. Charakterystyka programu Diecezjalnego Radia „Góra św. Anny” (1995-1998) i Radia PLUS Opole (1999–2002)

- 3.1. Formuła programowa Radia „Góra św. Anny” – „katolickie radio dla wszystkich”.
- 3.2. Warszawska formuła programowa Radia PLUS – „katolickie radio komercyjne dla młodych”.
- 3.3. Szczegółowa prezentacja programu ramowego Radia PLUS Opole (stan: z miesiąca marca 2001 r.)
- 3.4. Misja ewangelizacyjna programu Radia PLUS Opole
 - 3.4.1. Pasma ogólnopolskie
 - 3.4.2. Pasma lokalne
- 3.5. Misja społeczna Radia PLUS Opole.
 - 3.5.1. Ekumenizm
 - 3.5.2. Programy o mniejszości i dla mniejszości narodowych (niemieckiej)
 - 3.5.3. Tematyka regionalna (gwarowa)
 - 3.5.4. Zagadnienia związane z wejściem Polski do Unii Europejskiej
 - 3.5.5. Ekologia

3.6. Szczególne przykłady społecznego zaangażowania i promocji Radia PLUS Opole

3.7. Ocena efektów medialnych Radia PLUS Opole.

Zakończenie

Zusammenfassung

ISBN 83-913381-5-0